

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΑ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 14

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μνήμη τοῦ ἐκ τῶν ἑπτὰ Διακόνων ἁγίου Φιλίππου. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Τριωδίου. — Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου, Ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα ἑνὸς Πνευματικοῦ. — Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ὁ ἱερὸς περίβολος. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ἀσματική Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου (Πλανᾶ). — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιαννοῦ, Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς ἐπιστολάς τοῦ ἀπ. Παύλου. — Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Ποιμαντική φωτογραφία. — Ἐπικαιρά.

Ἀφιέρωμα

Πλήρης ἀσματική Ἀκολουθία
τοῦ ἁγίου Νικολάου (Πλανᾶ)

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179.
112 51 Ἀθῆναι.

ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΔΙΑΚΟΝΩΝ ΑΓΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴ μνήμη ὄχι μόνον τοῦ ἐκ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ἁγίου Φιλίππου (14 Νοεμβρίου), ἀλλὰ καὶ τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν ἐπὶ διακόνων ἁγίου Φιλίππου (11 Ὀκτωβρίου), σὺν ὁποῖο ἀφιερώνεται τὸ παρὸν ἀρθροῖδιον. Ὁ Φίλιππος διακρίθηκε ὄχι μόνον σὺν διακονικῷ - φιλανθρωπικῷ ἔργῳ, γιὰ τὸ ὁποῖο χειροτονήθηκε διάκονος (Πράξ. σί' 1-6), ἀλλὰ καὶ ὡς κήρυξ τοῦ εὐαγγελίου, ὡς «εὐαγγελιστὴς» (Πράξ. κα' 8). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, κατευθυνθεὶς πρὸς τὴν Σαμάρεια, κήρυττε τὸν Χριστὸν ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴ. «Τὰ πλήθη πρόσεχαν ἐκεῖνα, πὺν ἔλεγεν ὁ Φίλιππος. Καὶ τὰ πρόσεχαν ὅλοι μαζὶ μὲ μὴ καρδιά, διότι ἤκουαν τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἔδλεπαν τὰ θαύματα (σημεῖα), πὺν ἔκαμεν» (Πράξ. ἦ' 4-6). Σκόρπιζε χαρὰ θεραπεύοντας παραλυτικούς, χωλοὺς καὶ ἐκείνους, πὺν εἶχαν «πνεύματα ἀκάθαρτα» (αὐτ. 7-8). Πλήθη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν βαπτίζονταν. Κι αὐτὸς ὁ Σίμων ὁ μάγος, πὺν ἐξέπληττε πολλοὺς μὲ τὶς μαγείες του, αἰτίσενσε καί, ἀφοῦ βαπτίσθηκε, παρέμενε συνεχῶς κοντὰ σὺν Φίλιππῳ «μένοντας ἐκοιταίκοις, βλέποντας σημεῖα καὶ θαύματα μεγάλα», πὺν γίνονταν μὲ τὴ δύναμι τοῦ Χριστοῦ (Πράξ. ἦ' 9-13). Ὁ Φίλιππος, εὐρισκόμενος μὲ θεῖα ὑπόδειξι σὺν δρόμῳ, πὺν ὁδηγεῖ ἀπ' τὰ Ἱεροσόλυμα σὴν Γάζα, ὠδήγησε σὺν Χριστὸ καὶ βάπτισε αὐτὸν Αἰδίοπα, πὺν ἦσαν ἐνδοῦχος, ἀνώτερος ἀξιωματοῦς καὶ ἀδελφὸς τῆς Κανδάκης, βασίλισσας τῶν Αἰθίοπων, διευθυντὴς καὶ διαχειριστὴς ὁλοκλήρου τοῦ θησαυροῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς καὶ πὺν εἶχεν ἔλθει, πιθανῶς ὡς προσήλυτος, νὰ προσκυνήσῃ σὺν Ἱεροσόλυμα. Στὴ συνέχεια ὁ Φίλιππος μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου σὴν Ἀζωπο καὶ διερχόμενος ἐδηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν» (Πράξ. ἦ' 24-40).

Ἡ Καισάρεια ἦταν ἡ παράλια πολιτικὴ πρωτεύουσα τῆς Ἰουδαίας τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ἔμεναν οἱ ἀντόπατοι. Ἦσαν οἰκοδομημένη μὲ λευκοὺς λίθους, εἶχεν ἀνάκτορα καὶ ἀσφαλὲς ὀνομαστὸ λιμάνι. Ἐκεῖ ὁ ἅγιος Φίλιππος εἶχε μεγάλες εὐκαιρίες διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου. Γι' αὐτὸ ἔμεινε ἀρκετὸν χρόνον μαζὶ μὲ τὶς τέσσαρες θυγατέρες του, πὺν εἶχαν τὸ χάρισμα νὰ εἶναι «αρθρόνοι προφητεύουσαι». Στὸ σπῆτι τους φιλοξενήθηκε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Πράξ. κα' 8-9).

Κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοσι ὁ ἅγιος Φίλιππος ἀργότερα μετέβη σὺν Τράλλεις (σημερινὸ Ἀϊδίνι). Ἐκεῖ μὲ τὸ κηρυκτικὸ καὶ διακονικὸν του ἔργο καὶ μὲ ἐπισκοπικὴ δράσι στερήωσε τὴν Ἐκκλησία τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς πόλεως, ἡ ὁποία γιὰ πολλοὺς Ἑλληνες, ὅπως καὶ γιὰ τὸν γράφοντα, εἶναι ἀλησμόνητη γενέτειρα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ Ι. ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

Β' ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ

7. Η ΡΑΓΔΑΙΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ (*)

«Εξῆλθε Κάιν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ,
καὶ ὤκησε... κατέναντι Ἑδέμ».

Ἐξόριστοι ἐκ τοῦ Παραδείσου οἱ πρωτόπλαστοι Ἀδὰμ καὶ Εὐά, μετὰ τὴν διάπραξιν τῆς πρώτης ἀμαρτίας, δδύρονται διὰ τὴν πτώσιν των καὶ τὰς ἀμέσους συνεπειὰς τῆς παραβάσεως τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἀπαγορευτικῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὴν ποιητικὴν περιγραφὴν τοῦ ἱεροῦ ὑμνογράφου τῆς Ἐκκλησίας μας: «ἐκάθισεν Ἀδὰμ ἀπέναντι τοῦ παραδείσου, καὶ τὴν ἰδίαν γύμνωσιν ἰδὼν ὠδύρετο...».

1. Δὲν θὰ μπορούσε ἐν τούτοις νὰ φαντασθῇ ὁ Ἀδὰμ ποίαν ραγδαίαν συνέχειαν καὶ ἐξέλιξιν θὰ εἶχε τὸ κακὸν — ἡ ἀμαρτία — ποὺ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. Εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης γενεᾶς, τὸ πρῶτο παιδί τους, ὁ Κάιν, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἀβελ. Φοβερὸν ἐγκλημα, ἀδελφοκτονία, διεπράχθη! Ὁ φθόνος ἐκίνησε τὸ χέρι τοῦ Κάιν εἰς φονικὸν πλῆγμα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐά θρηγοῦν. Καὶ ὁ Κάιν «στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς» δὲν μπορεί νὰ ἡσυχάσῃ. Θέλει νὰ κρυφθῇ, ἀν ἦτο δυνατόν, «ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ». Ἀλλὰ ποῦ θὰ μπορούσε νὰ μεταβῇ, διὰ νὰ μὴ τὸν παρακολουθῇ τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ; Καὶ αὐτός, ὅπως οἱ πρῶτοι ἔνοχοι, οἱ γονεῖς του, ὤκησε ... κατέναντι Ἑδέμ». Ἀντικρύζουν νοσταλγικὰ τὸν παράδεισον, ἐνῶ εὐρίσκονται ἐνώπιον τῆς τραγικῆς διαπιστώσεως, ὅτι τὸ κακὸ ἐφούντωσε. Ἡ ἀμαρτία ἔλαβε τρομεράς διαστάσεις. Ἐφθασεν ἀδίστακτα εἰς τὴν ἐγκληματικότητα.

2. Ἡ πρώτη ὑποχώρησις εἰς τὸ κακὸν δὲν σταματᾷ, ἀλλ' ἔχει συνέχειαν. Πλανῶνται καὶ αὐταπατῶνται ὅσοι νομίζουν ὅτι κάποια ἀδαρία ἔναντι τοῦ ἡθικοῦ νόμου θὰ μείνῃ χωρὶς συνέπειες. Μία κακὴ ἀρχή, μία πρώτη ἐνδοτικότης καὶ παρὰ συνείδησιν πράξεις, μία στιγμιαία ἴσως ἀδυναμία, ἔχει συνήθως φορὰν ἐπαναληπτικὴν, καὶ πολλάκις ἀλυσιδωτὴν διασύνδεσιν μὲ ἄλλα συναφῇ καὶ παρεπόμενα κακά.

Διὰ τοῦτο χρειάζεται μεγάλη προσοχή, νὰ μὴ γίνῃ τὸ πρῶτον ἔθιμα. Ἡ πρώτη ὑποχώρησις τοῦ ἀνθρώπου — μάλιστα τοῦ νέου ἢ τῆς νέας — εἰς τὸν πειρασ-

**Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ**

σμὸν τοῦ κακοῦ ἀκολουθεῖται ἀπὸ δευτέραν καὶ τρίτην κ.ο.κ. Μάλιστα τὰ ἐπόμενα δῆματα εἶναι ταχύτερα. Καὶ γίνονται εὐκολώτερα καὶ μὲ ὀλιγωτέρους δισταγμοὺς ἀπὸ τὰ πρῶτα. Ὅσῳ δὲ συνεχίζονται, ἀτονεῖ ἡ θέλησις· μειώνεται καὶ βαθμὴδὸν ἐκλείπει ἡ ἀντίστασις καὶ ἡ ἀντίδρασις πρὸς τὸ κακόν. Προσοχὴ λοιπὸν εἰς τὸν πρῶτον πειρασμόν· εἰς τὴν πρώτην πρόκλησιν· εἰς τὴν πρώτην παγίδα.

3. Θὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς νέους, στὰ παιδιά μας, νὰ ὀπλισθοῦν μὲ δυνατὴν θέλησιν. Καὶ νὰ ἀντιτάσσουν γενναίαν ἄμυναν πρὸς περιφρούρησιν τοῦ θησαυροῦ τῆς ἀγνότητος.

Εἶναι πολύτιμος θησαυρὸς ἡ παιδικὴ ἀγνότης. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος συνέστησε νὰ στρεφώμεθα πρὸς τὰ παιδιά (Ματθ. ιη' 3) καὶ τὸ ἀπονήρευτον καὶ ἀδιάφθορον τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Καὶ περαιτέρω ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διδάσκει «τῇ κακίᾳ νηπιᾷζετε» (Α' Κορ. ιδ' 20). Καὶ προσθέτει «ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειος γίνεσθε» (αὐτόθι), διὰ νὰ ὑποδείξῃ στοὺς νέους νὰ ὠριμάζουν εἰς σύνεσιν καὶ φρόνησιν, νὰ κρατοῦν ὅμως ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὴν παιδικὴν καθαρότητα, ἀπέχοντες τῶν πονηρῶν («σαρκικῶν») ἐπιθυμιῶν, «αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς» (Α' Πέτρ. β' 11). Διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουν δὲ συνιστᾷ «τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν» (αὐτόθι 12). Προσοχὴ εἰς τὰς συναναστροφάς. Διότι «φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλία κακαί» (Α' Κορ. ιε' 33).

Ἐνῶ δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ὑποχωρήσεως εἰς τοὺς πειρασμοὺς καὶ εἰς τὰς παγίδας τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων (οἵτινες «προκόπτουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ πλανώμενοι» [Β' Τιμ. γ' 13]) εἶναι ὀλεθρία καὶ συνεπάγεται ἐμπλοκὴν δεινὴν (ἄσχημο «μπλέξιμο») καὶ ἐξελιξείας φοβεράς καὶ ραγδαίας, ὑπάρχει ἐν τούτοις τὸ ἀντίδοτον. «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου». Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν θείων ἐντολῶν εἶναι ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον τῆς ἡθικῆς ἀγωγῆς. Κανεὶς ἂς μὴ τὸ λησμονῇ. Καὶ γονεῖς καὶ διδάσκαλοι. Καὶ οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες ἂς τὸ μάθουν καὶ ἂς τὸ κατανοήσουν ἐγκαίρως. Διὰ νὰ μὴ εἶναι ἀργά, ἐὰν — ὃ μὴ γένοιτο — παγιδευθοῦν.

* Καταχωρίζεται ἀσχετῶς σειρᾶς τὸ θέμα τοῦτο, ὡς γενικοῦ χαρακτήρος, συνδεόμενον, οὐχ ἥττον, μὲ τὴν περικοπήν (Γένεσ. β' 16-26) τῆς Τετάρτης τῆς Β' ἑβδομάδος.

ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος
καὶ Μεγαλοπόλεως κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΕΤΡΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΣΟ

ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ - ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

1. Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΔΙΝΕΙ ΤΗΝ ΕΜΠΙΝΕΤΣΗ

Καὶ μπαίνουμε καὶ στὸ καθαρὰ δικό μας «περιβόλι» μὲ τὰ γνήσια καὶ πάνω ἀπὸ τὰ κάθε ἄλλης ποιότητος δικά μας πορτοκάλια. Γι' αὐτὰ πού μιλήσαμε στὸν Πρόλογο αὐτοῦ τοῦ βιβλίου. Καὶ στὸ πρῶτο μέρος, λουλούδια ἀπὸ τὸ ἴδιο περιβόλι κόψαμε καὶ πήραμε. Μιλήσαμε κυρίως γιὰ τὶς σχέσεις τῶν δύο συζύγων καὶ ὑποστηρίζουμε πὼς δύο χριστιανοὶ σύζυγοι μὲ ζωντανὴ καὶ ἀληθινὴ πίστη, κι ὅταν παρουσιάζουν σημεῖα τριβῆς, εὐκολώτατα πετυχαίνουν τὴν γαλήνη καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν ἁρμονία. Προϋποθέτουμε λοιπὸν δύο χριστιανούς συζύγους, πὺ μπορεῖ νὰ πέρασαν μία περίοδο κρίσιμη, βρῆκαν ὅμως τὸ σημεῖο ἐπαφῆς καὶ ἤδη συνεργάζονται καὶ χριστιανικὰ γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Τοὺς βλέπουμε λοιπὸν σὰν γονεῖς. Δύο χριστιανοὶ γονεῖς ἐτοιμάζονται καὶ γι' αὐτό. Τόσο ἡ μάνα, ὅσο καὶ ὁ πατέρας αἰσθάνονται, νοιώθουν, ζοῦνε τὴν ιδιότητα τοῦ γονιοῦ, προτοῦ ἀκόμα νὰ γεννηθεῖ, νὰ ἔλθει στὸ φῶς τοῦ κόσμου, μ' ἓνα μεγάλο θαῦμα, μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς μάνας ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας αὐτῆς. Ἐνα παιδί.

Ἀπὸ τὴν στιγμή πὺ μὲ τὸ γάμο τους οἱ δύο σύζυγοι δέχονται νὰ γίνουν συνεργάτες τοῦ Θεοῦ, στὸ ἔργο τῆς δημιουργίας. Κυρίως βέβαια, ἀπὸ τότε πὺ ἡ μάνα θὰ νοιώσει μέσα της τὸ πρῶτο σκίρτημα. Τὴν ἀγάπη της γιὰ τὸ σπλάχνο της κάθε μητέρα τὴν ἔχει ἔμφυτη μέσα της μὲ τὴν μητρότητά της. Σὰν χριστιανὴ, πρέπει νὰ μιλήσουμε καὶ γιὰ τὴν ιδιότητα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ὅμως, πὺ εἶναι πάρα πάνω ἀπὸ τὴν συνηθισμένη, αὐτὴν τῆς μητρότητας. Ἄλλο νὰ ξέρεις πὼς θὰ γίνεις σὲ μερικὸν μῆνες μητέρα καὶ νὰ ζῆς ἔντονα αὐτὴ τὴν συγκίνηση, κι ἄλλο νὰ ἔχεις συνείδηση πὼς κρατᾷ μέσα σου τὸν καρπὸ τοῦ θαύματος τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ μὲ τὸν ὁποῖον δέχτηκες νὰ συνεργασθεῖς γιὰ νὰ φέρεις στὸν κόσμον ἓνα παιδί, πὺ συνέβαλες καὶ σὺ μὲ τὸν σύζυγό σου συμμετέχουσα κι ἐσὺ στὸ ἔργο τῆς δημιουργίας καὶ μὲ τὴν θεία συμβολὴ καὶ συμμετοχὴ.

Καὶ ἀρχίζει τὸ ἔργο τῆς συμμετοχῆς καὶ τῆς δη-

μιουργίας ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν δύο, νὰ φέρουν στὸν κόσμον παιδιά. Κι ἀρχίζουν τὸ ἔργο, τὴν ἐτοιμασίαν μὲ τὴν σκέψη τους, μὲ τὴν συνομιλίαν τους, μὲ τὴν προσευχὴν τους. Ξέρομε ὅλοι, ξέρουν σήμερον οἱ πάντες καὶ ἡ ἐπιστήμη τὸ ἀποδέχεται καὶ τὸ διδάσκει, πὼς ἐπιδρᾷ ἡ ἀτμόσφαιρα μέσα στὴν ὁποία ζοῦνε, ἀφάνταστα, καὶ στὴν μητέρα μὲ τὴν καλὴ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ κατάσταση καὶ ὑγείαν μέσα στὴν ὁποία κινεῖται, καὶ στὸν πατέρα πὺ μὲ κάθε δυνατό τρόπο συμβάλλει σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα πὺ δημιουργεῖται.

—Ἐμεῖς εἴμαστε τὰ σκεῦη, τὰ ὄργανα, καὶ μ' ἐμᾶς διὰ τῆς θείας δυνάμεως δημιουργεῖται μέσα σου τὸ θαῦμα.

—Καὶ ὅχι μόνο αὐτό, μεταδίδεται ἡ ψυχικὴ μας κατάσταση καὶ στὸ ἔμβρυον μέσα μου, ἀφοῦ καὶ μὲ τὸ αἷμα μου τρέφεται καὶ μὲ τὴν ἐπίδρασή μου τὴν ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ἀναπτύσσεται. Καὶ μὲ τὴ δική σου τὴ συμβολή, ἀφοῦ τὴν ψυχικὴ μου κατάσταση μὲ τὴν δική σου συμβολὴ τὴν ἐξασφαλίζουμε.

—Καὶ μὲ τὴν προσευχὴν μας ἀκόμα. Ἀφοῦ ἐπιδροῦμε καὶ μὲ τὴν γαλήνην στὴν καρδιά μας, ἐγὼ σὲ σένα καὶ ἐσὺ στὴν καρδιά καὶ στὴν ὅλη φύση τοῦ μωροῦ μας. Ἐγὼ σὲ κουράζω ἐγὼ σὲ στενοχωρῶ, ἐγὼ σοῦ δημιουργῶ καλὴ ψυχικὴ διάθεση, κι ἐσὺ κουράζεσαι, καὶ σὺ ἐπιδρᾷς μὲ τὴν κούρασή σου καὶ μὲ τὴν ἐν γένει κατάστασή σου. Καὶ μὲ τὴν στενοχώριαν σου ἀκόμα καὶ μὲ τὴν εὐχαρίστησή σου.

—Καὶ ὅχι μόνο αὐτό. Ἐπικοινωνοῦμε μὲ τὴν σκέψη μας καὶ μὲ τὴν καρδιά μας, μὲ τὴν πίστη μας καὶ μὲ τὴν ἀνάτασή μας πρὸς τὸν οὐρανόν, μὲ τὴν προσευχὴν μας, ὅλα μεταδίδονται. Μεταφέρεται ἡ ἀσχημάτιστη γιὰ μᾶς ψυχὴ του καὶ καρδιά του καὶ σκέψη του, κατὰ ἓνα τρόπο μυστηριώδη κι αὐτὴ στὸν οὐρανόν, στὸ Θεὸ καὶ Σωτῆρα μας.

—Βεβαίως ἀφοῦ πιστεύουμε καὶ δεχόμαστε πὼς μὲ τὴν παρουσίαν μέσα σου ἐνὸς ὄντος, ἐνὸς δημιουργήματος, συνέπραξε καὶ ὁ Θεὸς δημιουργὸς μὲ τὴν Θείαν πνοήν Του, ὑπάρχει καὶ ζεῖ μέσα σου δίπλα στὴν καρδιά σου, μὲ ψυχὴ καὶ σῶμα ἓνας τέλειος ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε θεωρεῖται φόνος ἡ διακοπὴ τῆς κηρύσεως, μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο ἀπὸ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τῶν συζύγων μὲ τὴν ἐπέμβαση τοῦ ὁποιοδήποτε γιατροῦ χωρὶς κανένα λόγο μάλιστα, ἐπιβαλλό-

μενον από σοβαρή διάγνωση καλού χριστιανού γιατρού.

... ..

Ἡ χριστιανική ἀγάπη πού εἶναι καί θεία, διαφέρει ἀπό τήν ἀνθρώπινη τήν κοινή, κατὰ τοῦτο. Δίνει ἔμπνευση στόν ἄντρα καί στήν γυναῖκα, καί θεία ἀγωνία ἢ χριστιανική. Μιά ἀνώδυνη ἀγωνία, πού φτάνει τήν ἀγγελική, στήν σπουδή τοῦ ἀγγέλου νά ὑπηρετήσῃ τὸ θεῖο θέλημα. Ὅχι δὲ μόνο κατὰ τήν περίοδο πού τὸ ἔμβρυο τρέφεται καί ἀναπτύσσεται μέσα στὰ σπλάχνα τῆς μάνας, ἀλλὰ καί τότε πού μόνο μὲ τήν θεία ἐνίσχυση ἔρχεται στὸ φῶς τοῦ κόσμου, καί λίγο λίγο ἀναπτύσσεται καί μεγαλώνει καί μεταβάλλεται ψυχικά καί σωματικά ἀπὸ μέρα σὲ μέρα.

Τί ποῖο φυσικὸ νά θεωρεῖται πρῶτο καί κύριο ἢ συνεχῆς παρουσία κοντὰ στὸ ἀναπτυσσόμενο παιδί, γιὰ νά παρακολουθεῖ καί τήν ἀνέλιξή του καί τὰ κάθε εἶδους φαινόμενα πού παρουσιάζει τὸ ἀναπτυσσόμενο παιδί, καί νά τὸ συζητᾷ σὲ συνεργασία πάντα μὲ τὸν σύζυγο μὲ τὸν πατέρα.

—Ἐμεῖς μὲ ἐλάχιστα μποροῦμε νά συμβάλλωμε γυναῖκα στὸ καλὸ καί συνετὸ κτίσιμο τοῦ χαρακτῆρα του. Ὅ,τι μποροῦμε θὰ κάνωμε καί πολλὰ θὰ ἐμπνευστοῦμε. Συνεργαζόμενοι πάντοτε καί μὲ τὸν Θεὸ καί Πατέρα πού εἶναι δημιουργὸς του.

—Κι αὐτὸ ναί, τὸ πετυχαίνομε μὲ τήν συχνή ἐπικοινωνία μας μὲ τὸν Δημιουργό του. Ἐκεῖνος πού ἔχει δώσει τήν ψυχὴ του, θὰ μᾶς φωτίσει, κι ἐμεῖς ἀνάλογα μὲ τήν ἐπιδεκτικότητά μας θὰ δεχόμεθα τὰ μηνύματά του, θὰ μᾶς φωτίζει, θὰ τὸν ρωτᾶμε καί ἐκεῖνος μὲ τήν δική του ἀγάπη καί σοφία θὰ μᾶς ἀπαντάει.

—Μὲ ἀνησυχεῖ, καί ὅλους πρέπει νά τοὺς ἀνησυχεῖ αὐτὸ τὸ ἐπιθετικὸ του, κάτι φορὲς καί ἡ τάση του γιὰ καταστροφή. Θυμᾶσαι τότε πού πήγαμε στὸ γιατρὸ πού τὸν φόβισε ἂν θὰ πειράξει τὸ χέρι του σὲ κεῖνο τὸ πρόβλημά του. «Ἐγὼ σκοτώνω» τοῦ λέει. «Ἐχω καί τήν καρμπίνα τοῦ παπποῦ». Εὐτύχησε τὸ κακὸ ἔνστικτό του, αὐτὸ πού λέγαμε τῆς ροπῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ κακὸ.

—Κι ἐκεῖνη ἡ ἐπιμονὴ του ν' ἀποκτᾷ ὅπλα πολεμικά γιὰ παιχνίδια, κι αὐτὸ τῆς ροπῆς αὐτῆς καρπὸς εἶναι. Τὸ κάνει ἀσυνεῖδητα τότε πού δὲν παύει ὅμως νά τρέφει καί νά ὑποτάσσεται σ' αὐτὴ τήν ροπή.

—Ἐχει ὅμως καί τήν αἴσθηση τοῦ καλοῦ καί τοῦ ωραίου. Καί συγκινεῖται στήν παρουσία του. Καί γεμίζει αὐτὸ τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη τὴν καρδιά του. Τέτοιες συγκινήσεις πρέπει νά δημιουργοῦμε γιὰ νά κρατᾶμε ξυπνητὸ καί τὸ «κατ' εἰκόνα» τὴν «ἀρχέγονο δικαιοσύνη» πού βρίσκεται μέσα του σὲ λανθάνουσα κατάσταση, καί στήν παρουσία τοῦ καλοῦ ξυπνάει.

—Τὰ πρῶτα καλὰ αἰσθήματά του, ὅσο μεγαλώνει, νομίζω πὼς φαίνονται σ' αὐτὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Μὲ τὴν εἴσοδο στὸ σπίτι τοῦ μικροῦ, συγκρατοῦσε τὴν ἐπανάστασή του, ἐμένα μοῦ φαίνεται πὼς ἀπ' αὐτὸ ἀρρώστησε. Λίγο-λίγο ὅμως, ἐρμήνευσε ἀσυνεῖδητα τὴν ἐνασχόλησή μας μὲ τὸν μικρὸ, πού δὲν μποροῦσε νά προσφέρει τίποτα στὸν ἑαυτὸν του.

—Ἐμένα, αὐτὸν τὸν πρῶτο καιρὸ τῆς εἰσόδου στὸ σπίτι μας τοῦ νέου ἀδελφοῦ, ἦταν θερμὴ καί καθημερινὴ ἡ προσευχή μου. Δὲν μπορούσα νά τοῦ λέω καί πὼς δὲν τὸν ἀγαπᾶω, πὼς δὲν εἶναι καλὸ παιδί. Καλλίτερα λέω νά τοῦ ἐρμηνεύσω τὴ στάση μας, τὰ αἰσθήματά μας τὴν ἰδιαίτερη φροντίδα πού ἀπαιτεῖται, καί τὸ ἀδελφάκι του μέχρι πού νά ξεπεταχτεῖ κι αὐτό. Κάθε μέρα παρατηροῦμε τίς μεταπτώσεις καί στὰ δύο. Γι' αὐτὸ θέλουν συνεχῆ παρακολούθηση καί προσευχή.

... ..

Χρειάζεται ὅπωςδήποτε ἔμπνευση σὲ κάθε νέο φαινόμενο, καλὸ ἢ κακὸ, πού κάνει τὴν ἐμφάνισή του, γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον θὰ τὸ ἀντιμετωπίσωμε. Σκέπτονται βλέπεις καί διαφορετικὰ τὰ σημερινὰ παιδιά, ἀφοῦ καί διαφορετικὰ τρέφονται καί γρηγορότερα ἀναπτύσσονται πνευματικά. Καί αὐτὴ τὴν ἔμπνευση τὴν ἐξασφαλίζομε μόνο μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὴ σωστὴ κατάρτισή μας τὴν πνευματικὴ. Μὲ τὴν σκέψη πὼς ἐτοιμάζομε χριστιανὸ μὲ στολισματά του τίς ἀρετές. Αὐτὸ πρέπει μ' ἓνα τρόπο νά τοῦ τὸ μεταδώσωμε. Ὅχι δασκαλίστικα μὲ διαλογικὴ συζήτηση μόνο. Μ' ἓνα τρόπο πού νά τοῦ προκαλοῦμε συγκίνηση μὲ τὴν ἀρετὴ, τῆς ἀγάπης, τῆς εὐθύτητος, τοῦ δικαίου, τοῦ ωραίου καί τοῦ ἀληθινοῦ. Νά μάθει ἀπὸ μικρὸ νά καταδικάζει τὸ κακὸ. Νά τὸ δεῖ καλὸ σ' ἐμᾶς, στήν πράξη. Νά δεῖ τὴ δική μας ἀρετὴ καί τὴν συγκίνησή μας στήν παρουσία της.

Πόσο μὲ συγκίνησε τὸ φαινόμενο τῆς μάνας πού κρατᾷ τὸ παιδί της τότε πού πάει στήν ἐκκλησία, στήν ἀγκαλιά της. Περπατάει, θέλει ὅμως νά τὸ βοηθήσει ν' ἀσπαστεῖ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Πρέπει κάτι νά τοῦ ἔχει πεῖ γι' αὐτή, ἀνάλογα μὲ τὸ ἐπίπεδό του. Τίς βλέπεις τίς τέτοιες μανάδες μὲ τὴ χάρη τῆς χριστιανῆς μάνας στὸ πρόσωπό τους ζωγραφισμένο, ἀπὸ τὸ Δεσποτικὸ πού κάθεται τίς ὥρες τοῦ Ὁρθρου καί τοῦ Ἑσπερινοῦ. Τίς χαίρεσαι νά ἐξαγορῶν τὸ χέρι του καί νά ὁδηγεῖται ἀπὸ τὴ μητέρα νά κάνει τὸ παιδί τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Τὸ βλέπεις καί τὸ παιδί πού σκιρτάει στήν ἀγκαλιά της. Χαίρεται καί στήν παρουσία αὐτοῦ τοῦ κόσμου πού περνᾷ ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ προσκυνητάρι. Δὲν ἔχει πλήρη συν-

7. Ο ΙΕΡΟΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ

Τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου
κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἡ φιλόκαλη παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας πλαισίωσε τοὺς τόπους τῆς λατρευτικῆς σύναξης τῶν χριστιανῶν μὲ ἕνα χώρο μεγάλῃς λειτουργικῆς καὶ ἐκκλησιολογικῆς σημασίας: τὸν ἱ ε ρ ὸ Π ε ρ ῖ β ο λ ο ς. Ὁ ἱερὸς Περίβολος λειτουργεῖ, ὡς χώρος προετοιμασίας τῶν πιστῶν γιὰ τὴν εἴσοδό τους στὸ ναό, ἀλλὰ καὶ ὡς χώρος συνάντησης καὶ ἐπικοινωνίας τῶν πιστῶν μεταξὺ τους.

Στὴν ἀγροτογεωργικὴ κοινωνία, ὁ ἱερὸς Περίβολος ἦταν ὁ κατεξοχὴν κοινωνικὸς χώρος τῆς κοινότητος. Στὸν αὐτὸν γίνονταν οἱ συνάξεις τῶν χριστιανῶν, μετὰ τὴ Θ. Λειτουργία, εἴτε γιὰ λόγους ψυχαγωγικοὺς (ἐορτές, πανηγύρεις), εἴτε γιὰ λόγους κοινοτικούς καὶ ἐθνικοὺς (συνάξεις τῶν ἀγωνιστῶν κατὰ τὸ 1821 κ.λπ.). Γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς, ὁ ἱερὸς Περίβολος εἶναι προέκταση τοῦ ἱεροῦ χώρου τοῦ ναοῦ. Τὰ θιώματα ποὺ γίνονται οἱ ὀρθόδοξοι μέσα στὸν αὐτὸν ναό, στὸν ἱερὸ Περίβολο γίνονται ζωὴ καὶ πράξη. Γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους, ἡ ζωὴ ἔξω ἀπὸ τὸν ναὸ δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ ὅσα τελοῦνται μέσα στὸν ναό. Ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ ἁγιασμὸς ποὺ οἱ ὀρθόδοξοι παίρνουν μέσα στὸν ναό, τοὺς συνοδεύουν στὴν καθημερινή ζωὴ ποὺ ἀρχίζει ἀμέσως, μόλις βγοῦν ἀπὸ τὸν ναό.

Στὴν ἀγροτογεωργικὴ κοινωνία, ὁ ἱερὸς Περίβολος λειτουργοῦσε καὶ ὡς ἐσχατολογικὸς χώρος, διότι, μέσα στὴν περιφέρειά του περιελάμβανε καὶ τὸ Κοιμητήριον τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Τὴν ἐγνώση καὶ κοινωνία τῶν ζώντων καὶ κεκοιμημένων με-

τὸν Χριστὸ καὶ μεταξὺ τους ποὺ γίνονταν μέσα στὸν ναό, ἔξω ἀπὸ τὸν ναό, φανέρωνε ἡ συνύπαρξη στὸν ἴδιον αὐτὸν τοῦ ἱεροῦ Περίβολου τοῦ Κοιμητηρίου «τῶν ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου κεκοιμημένων», μετὰ τῶν ζώντων μελῶν τῆς κοινότητος.

Ὅλες αὐτὲς τίς θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς λειτουργίες τοῦ ἱεροῦ Περίβολου πλαισίωνε καὶ συμπλήρωνε ἕνας ἑξοχος αἰσθητικὸς διάκοσμος, μὲ ἄνθη, καλλωπιστικὰ φυτὰ, δένδρα καὶ τὴ Φιάλη τοῦ ἁγιάσματος.

Στὴ σύγχρονη ἀστικὴ κοινωνία, ὁ ἱερὸς Περίβολος ἔχει χάσει, δυστυχῶς, τὴν πολλαπλὴ αὐτὴ σημασία του καὶ στερήθηκε πολλὰ ἀπὸ τὰ βασικὰ αἰσθητικὰ του στοιχεία.

Ἀπὸ τὸν ἱερὸ Περίβολο ἀφαιρέθηκε, καταρχήν, τὸ Κοιμητήριον. Ἔτσι, ἡ ἀστικὴ ἐνοριακὴ κοινότητα στερήθηκε τὴν παρουσία τῶν μελῶν τῆς «θριαμβεύουσας» παροικίας τῆς. Στὴ συνέχεια, οἱ ἀυξανόμενες ἀνάγκες τῆς πολεοδομίας καὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν ὁχημάτων (ρυμοτόμηση ὁδῶν κ.λπ.) ἐφαλκίδευσαν τὴν ἐδαφικὴ περιοχὴ τοῦ ἱεροῦ Περίβολου. Ἡ Ἐκκλησία, ἔχοντας ὑπόψη τὴν πολὺπλευρὴ λειτουργικὴ σημασία τοῦ ἱεροῦ Περίβολου, εἶχε πλαισιώσει ὅλους τοὺς ναοὺς μὲ σχετικὰ μεγάλους καὶ ἀνετους χώρους. Κάθε ὀρθόδοξος ναός, μὲ τὸν ἱερὸ Περίβολό του, ἦταν μιὰ ὅλη πρᾶσινο, μιὰ νησίδα ἐξαιρετοῦ κάλλους. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα θύματα τῆς «Ἀστικοποίησης», καθὼς οἱ μπουλντόζες

εἶδη αὐτοῦ ποὺ κάνει. Κι ὅμως κάτι τελεσιουργεῖται μέσα του. Τὴν πρώτη ἐπίδρασή της ἡ μάνα τὴν ἀσκεῖ μὲ τὴν ὅλη παρουσία της. Τὴν βλέπει νὰ πλένει τὰ χέρια της, νὰ πλησιάζει κοντὰ στὸ εἰκόνισμα καὶ νὰ παρακολουθεῖ τὴν ὅλη διαδικασίαν μὲ τὸ ἄναμα τοῦ καντηλιοῦ.

—Τί κάνανε σήμερον τὰ παιδιὰ μου;

—Πρὶν ἀπὸ λίγο ἀνάψαμε τὸ καντήλι στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Παναγία. Ἡ μαμὰ δηλαδὴ τὸ ἄναψε καὶ μεῖς τὴν φιλήσαμε. Ὁ Γιαννάκης μας δὲν καταλαβαίνει γιατί τραβοῦσε ἀπὸ τὸ φουστάνι τὴν μαμὰ.

—Ὅταν ἦσουν κι ἐσύ μικρὸς ἔκανες τὸ ἴδιο. Τώρα γιὰ σένα δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πρῶγμα. Ἐσύ ξέρεις

πολλὰ γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Παναγία. Κι ὅταν καὶ ὁ Γιαννάκης θὰ μεγαλώσει καὶ θὰ γίνῃ σὺν ἐσένα, ἐσύ θὰ ξέρεις περισσότερα καὶ θὰ κάθεται σὺν καὶ σένα. Θὰ τὸν καθοδηγεῖς καὶ θὰ τὸν προσέχεις κι ἐσύ.

Μέσα στίς καρδιὰς τῶν παιδιῶν τῶν χριστιανῶν μανάδων τελεσιουργεῖται τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας ἐνὸς χριστιανοῦ. Μπορεῖ νὰ παρακολουθῶμε πολλὰ μεταπτώσεις του. Αὐτὰ ποὺ ζεῖ κατὰ τὴν πρώτη ἡλικία, ἔστω καὶ κοιμισμένα, παίρνουν θέσιν μέσα τους. Καὶ νὰ περάσουν καὶ κάποια κρίση μεγαλώνοντας, καὶ νὰ τὰ θεωρήσουν ἀσήμαντα καὶ παιδαριώδη, κάτω ἀπὸ τὴν χάρη, κάποια ἄλλη κρίσιμη στιγμή ξυπνᾶνε καὶ ολοκληρώνουν τὸ θαῦμα.

ἄρχισαν νὰ διανοίγουν τὶς νέες μεγάλες λεωφόρους, σὲ θάρος τῶν ἱερῶν Περιδόλων τῶν ναῶν τῆς... Ἔτσι, στὸ συρρικνωμένο καὶ σχεδὸν ἀνύπαρκτο ἱερὸ Περιδόλο ἔλειψαν πιά καὶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα καὶ ἡ Φιάλη. Πολὺ κοντὰ στοὺς ναοὺς διέρχονται πιά λεωφόροι καὶ δρόμοι μεγάλης κυκλοφορίας, τοὺς ὁποίους διασχίζουν μὲ μεγάλη ταχύτητα καὶ πυκνότητα πάσης φύσεως ὁχήματα. Στοὺς ναοὺς τῶν μεγάλων πόλεων ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ προσπέλαση εἶναι δύσκολη καὶ ἐπικίνδυνη, ἡ δὲ τέλεση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν κατεξοχὴν προβληματική, λόγῳ κυρίως τοῦ μεγάλου θορύβου... Μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ «Ἀστικοποίηση» καὶ ὁ γιγαντισμὸς τῶν πόλεων ἀχρήστευσε λειτουργικὰ σχεδὸν ὅλους τοὺς ναοὺς τῶν ἀστικῶν ἐνοριῶν.

Ὅσοι ὅμως ναοὶ διαθέτουν ἀκόμη, ἔστω καὶ περιορισμένο, ἱερὸ Περιδόλο, θὰ πρέπει νὰ τὸν προσέξουν ἰδιαιτέρως¹. Πολὺ περισσότερο, οἱ ναοὶ τῶν μικρῶν πόλεων καὶ χωριῶν, ὅπου ὁ ἱερὸς Περιδόλος διατηρεῖ τὴν ἀκεραιότητά του.

Τὸ πρῶτο ποὺ πρέπει νὰ ἀποκατασταθεῖ στὸν ἱερὸ Περιδόλο εἶναι τὸ πράσινο. Ὁ χῶρος ποὺ ὑπάρχει ἢ ἔχει ἀπομείνει, δὲν πρέπει νὰ παραμείνει «γῆ ἔρημος καὶ ἄδατος καὶ ἄνυδρος» (Ψαλμ. 62,2). Μὲ κάποιο σχέδιο καὶ κάποιο πρόγραμμα, ὁ ἱερὸς Περιδόλος πρέπει νὰ «ἐξαναθῇ καὶ ὁ ὕλοχάρῃ» (= νὰ ἀποκτήσει πλούσια θλάστηση) καὶ στὴν ἔρημην καὶ διψασμένη γῆ νὰ φυτρώσουν «κέρκος καὶ πύξος καὶ μυρσίνη καὶ κυπάρισσος καὶ λεύκη», κατὰ τὴν ὠραία προδιαγραφή τοῦ προφήτου Ἡσαΐου (λε' 1, κα' 18-19). Μιὰ ἐπιτροπὴ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν θὰ μπορούσε νὰ ἀναλάβει τὴν εὐπρέπεια τοῦ ἱεροῦ Περιδόλου.

Ἐξάλλου, ἐκεῖνο ποὺ πρέπει κυρίως νὰ ἀποκατασταθεῖ στὸν ἱερὸ Περιδόλο εἶναι ἡ βασικὴ ἐκκλησιαστικὴ λειτουργία του, ἡ ἐπικοινωνία δηλαδὴ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν. Ἡ ἐπικοινωνία αὐτὴ μπορεῖ νὰ γίνεται ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας, καθὼς καὶ σὲ ἄλλες εὐκαιρίες. Μιὰ ἀκόμη ἐπιτροπὴ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σὲ συνεργασία μὲ τὸν ἱερέα, θὰ μπορεῖ νὰ δημιουργεῖ εὐκαιρίες ἐπικοινωνίας εἴτε μὲ τὶς μητέρες ποὺ φέρνουν τὰ ὀρφανὰ καὶ τὰ νήπιά τους στὸν ἱερὸ Περιδόλο, εἴτε μὲ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους ποὺ ἔρχονται ἐκεῖ νὰ παίξουν, καθὼς καὶ μὲ ἄλλα πρόσωπα, ἰδίως τοὺς συνταξιούχους καὶ ἡλικιωμένους, ποὺ

ἐπισκέπτονται καὶ παραμένουν στὸν ἱερὸ αὐτὸ χῶρο, γιὰ νὰ περάσουν εὐχάριστα τὴν ὥρα τους.

Στὸν ἱερὸ Περιδόλο πρέπει, ἐξάλλου, νὰ ἀποκατασταθεῖ, ἔστω καὶ συμβολικὰ, ἡ ἐκκλησιολογικὴ καὶ ἐσχατολογικὴ διάστασή του, τὴν ὁποία ὁλοποιοῦσε ἡ ὑπαρξὴ τοῦ Κοιμητηρίου, στὸ χῶρο του, ὅπως εἴπαμε. Ἡ συμβολικὴ ἐπανακαθιέρωση τοῦ Κοιμητηρίου στὸν ἱερὸ Περιδόλο, μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴν κατασκευὴ ἐνὸς κενοταφίου, εἰς μνήμην τῶν κεκοιμημένων ἐνοριτῶν, ποὺ εἶναι ἐνταφιασμένοι σὲ διάφορα κοιμητήρια τῆς περιοχῆς. Στὸ κενόταφιο αὐτὸ μάλιστα μπορεῖ νὰ τελοῦνται τὰ πάνδημα Μνημόσυνα, κατὰ τὰ καθιερωμένα Ψυχασάββατα, μὲ συμμετοχὴ ὅλων τῶν μελῶν τῆς ἐνοριακῆς κοινότητος.

Στὸν ἱερὸ Περιδόλο γίνεται, ὡς γνωστόν, καὶ ἡ τελετὴ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ τῶν Θεοφανείων. Στοὺς ναοὺς τῶν ἀστικῶν ἐνοριῶν, ὅπου οἱ πιστοὶ προσέρχονται κατὰ χιλιάδες, ἡ διανομὴ τοῦ Ἀγιασμοῦ εἶναι προβληματικὴ καὶ συνήθως γίνεται πρόξενος πολλῶν ἀσχημῶν ποὺ ὑποδιβάζουν καὶ τὴν ἱερότητα τῆς τελετῆς καὶ τὴν εὐπρέπεια τοῦ χώρου. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, στὸν ἱερὸ Περιδόλο πρέπει νὰ κατασκευασθοῦν ὀρισμένα τεχνικὰ ἔργα (σωληνώσεις μὲ πολλὰς θρύψες κ.λπ.), ποὺ θὰ διευκολύνουν τὴ διανομὴ τοῦ Μ. Ἀγιασμοῦ στοὺς πιστοὺς.

(Τέλος τῆς σειρᾶς)

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- Στὴ σειρὰ, Θεωρία καὶ Πράξις:
- * Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ στὴν ὀρθόδοξη πνευματικότητα. Σελ. 160. Δρχ. 550.
 - * Ἀρχιμ. Γερβασίου Ἱ. Ραπτοπούλου, Η ΠΑΝΟΠΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ. Σελ. 80. Δρχ. 350.
 - * Γεωργίου Π. Σωτηρίου, ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ (Εἰσαγωγή στὴν Παλαιὰ Διαθήκη). Σελ. 152. Δρχ. 550.

Στὴ σειρὰ, Φυλλάδια ἐπικαιρότητας:

- * Μητροπ. Σισανίου Ἀντωνίου, ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ. Σελ. 32. Δρχ. 75.
- * Μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμου, ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑ (ἐκκλησιασμός - ἐξομολόγηση - θεία Κοινωνία). Σελ. 48. Δρχ. 75.
- * Καθηγ. Ἀθαν. Ι. Δελικωστόπουλου, Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ (ἀνάλυση τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»). Σελ. 48. Δρχ. 75.
- * Τοῦ ἰδίου, Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ (Ἀνάλυση τοῦ «Πιστεύω»). Σελ. 32. Δρχ. 75.

Καὶ μία ἀκόμα ἐνδιαφέρουσα καὶ ἐπικαιρὴ ἐκδόση:

- * π. Γ. Δ. Μεταλληνῶ, ΟΥΝΙΑ, πρόσωπο καὶ προσώπειο. Σελ. 88. Δρχ. 350.

1. Εἶναι πολὺ εὐχάριστο τὸ γεγονός, ὅτι, στὴν Ἀθήνα, τὸν τελευταῖο καιρὸ, μὲ τὸ πρόγραμμα «πεξοδρόμησης», πολλοὶ ναοὶ ἀνέκτησαν ξανά ἓνα μικρὸ μὲν, ἀλλὰ ἀξιόλογο μέρος τοῦ ἱεροῦ Περιδόλου. Ἐπομένως, ὅσα σημειώνονται πρὸς πάνω ἱσχύουν καὶ γιὰ τοὺς ναοὺς αὐτοὺς.

ΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΠΛΑΝΑ)
ΤΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΝΑΞΟΥ

Ψαλλομένη τῇ 2ᾳ τοῦ μηνὸς Μαρτίου, ἡ — ἐν τῇ Μ. Τεσσαρακοστῇ —
τῷ ἐγγύς Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Μὲ εὐλογον ἐγκαύχουσιν ἐν Κυρίῳ τὸ ἱερατεῖον τῆς
ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὑπεδέχθη τὸ χαρμόσυτον μή-
νυμα τῆς ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ ἀναδείξεως, ἐνὸς
τοῦ λήγοντος 20οῦ αἰῶνος, ἐνὸς νέου ἀγίου, τοῦ ἀοι-
δίμου καὶ μακαριστοῦ **Ι Ε Ρ Ε Ω Σ Ν Ι Κ Ο Λ Α Ο Υ**
Π λ α ν ᾶ, ἐκ τῆς νήσου Νάξου καταγομένου, καὶ
διατελέσαντος ἐπὶ μακρὰ ἔτη (1884 - 1932) ἐφ' ἡ-
μ ε ρ ί ο υ ἐ ν ᾿Α θ ῆ ν α ι ς, εἰς τοὺς ἰ. ναοὺς
τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (ὁδ. Βουλια-
γμένης) καὶ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος (Ἰλισσοῦ).

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀνταποκρινόμε-
νον εἰς προτάσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος, γενομένην μετ' εἰσήγησιν ἡμῶν, ὡς
Ἀντιπροέδρου αὐτῆς κατὰ τὴν 135ην Συνοδικὴν Πε-
ρίοδον (1991 - 92), ἀνεκήρυξεν ἅγιον τὸν σεπτὸν
προσβύτην ἱερέα Νικόλαον Πλανᾶν, ὡς ἀνωμολογεῖτο
καὶ ἐν ζωῇ ὑπάρχων, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν πιστῶν ἀνεμένε-
το ἤδη ἀπὸ τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ († 2 Μαρτ. 1932).

Ἀποδεχθέντες προτροπὴν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνό-
δου, ἐποιήσαμεν τὴν ἀσματικὴν ἀκολουθίαν τοῦ νέου

τούτου ἀγίου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ παραδίδο-
μεν αὐτήν, ἐγκεκριμένην συνοδικῶς, ἐν τῇ Συνοδι-
κῇ συνεδρίᾳ τῆς 26ης Μαρτίου 1992, εἰς δημοσίευ-
σιν, διὰ τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐφημέριος» καὶ εἰς ἀνάτυ-
πα, πρὸς χρῆσιν ἐν τοῖς ἱεροῖς Ναοῖς. Χαίρομεν δ'
ὅτι, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἐξηκονταετίας ἀπὸ τῆς κοι-
μήσεως τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου Πλανᾶ,
ἡξιώθημεν νὰ ἴδωμεν πραγματοποιουμένην τὴν ἐπίση-
μον αὐτοῦ ἀνακήρυξιν ὡς ἡγιασμένου καὶ «παρρησιᾶν
ἔχοντος πρὸς τὸν Σωτῆρα τοῦ πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν
τῶν ἐν πίστει τελούντων τὴν πατίερον μνήμην αὐτοῦ».
Καὶ προσωπικῶς χαίρομεν διότι ὁ συμπολίτης — καὶ
νῦν οὐρανοπολίτης — ἅγιος ἐπεφύλαξεν εἰς ἡμᾶς τὴν
τιμὴν καὶ τὴν εὐλογίαν νὰ ἐνεργήσωμεν συνοδικῶς
τὰ δέοντα πρὸς καθιέρωσιν τῆς ἀγίας μνήμης αὐτοῦ
καὶ ἀφιέρωσιν αὐτῷ τῆς φερωνύμου ταύτης ἀσματι-
κῆς Ἀκολουθίας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐν τοῖς Συνοδικοῖς δώμασι, τῇ
28ῃ Αὐγούστου 1992.

† Ὁ Πατρὼν **ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

ΕΝ Τῷ ΜΙΚΡῷ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα».

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Ἱερωσύνης ποδῆρει κατακοσμούμενος
καὶ εὐσεβείας ζήλω
πυρπολούμενος, πάτερ,
ἐδείχθης ἱερώτατος λειτουργὸς
τοῦ Κυρίου, μακάριε,
ὦ καὶ πρεσβεύων μὴ παύσῃ

ὑπὲρ ἡμῶν,
ἀγιώτατε Νικόλαε.

Τὸν ταπεινὸν καὶ εὐσχήμονα εὐφημήσωμεν,
τὸν τοῦ Χριστοῦ πενήτων
μιμητὴν ἐπ' ἐσχάτων,
τὸν Νάξιον λευίτην τὸν θαυμαστόν,
τοῦ Κυρίου θεράποντα,
ὃν πρεσβευτὴν κεκτημένοι
πρὸς τὸν Θεόν,
ταῖς εὐχαῖς αὐτοῦ σωθείημεν.

Ἄπλουν καὶ προῖόν σε ἅμα τε καὶ φιλάνθρωπον
ὁμολογοῦσι πάντες,
ὦ Νικόλαε πάτερ,
καὶ γῆν τὴν τῶν πραέων νῦν κατοικεῖν
ὁ Δεσπότης ἡξίωσε,
τῆς δ' ἐκκλησίας ὁ ἔπαινος
ἐν χορῷ
τῶν ἁγίων συνηρίθμησε.

Ἔτερα' ἤχος ὁ αὐτός. Πανεύφημοι μάρτυρες.

Ναξίων ὁ κληρὸς καὶ λαός,
ἐν χαρᾷ γηθόμενος,
ἐπ' ἀγιότητι φήμην σου,
μάκαρ, ὡς ἤκουσεν,
αἴνεσιν προσάγει
Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν
τῷ σὲ ἀρτιφανῶς θαυμαστώσαντι,
πάτερ Νικόλαε,
τοῖς ἁγίοις δ' ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ
ὁδηγοῦντι
πολλοὺς εἰς μετάνοιαν.

Συγχαίρει Κυκλάδων ἡ πληθὺς
τῇ Ναξίᾳ σήμερον
πανευφροσύνη, πατὴρ ἡμῶν,
Πλανᾷ Νικόλαε,
ἐν τῇ πανηγύρει
μακαρίας μνήμης σου,
ἀγείρονται δ' ἀθρόον τὰ τέκνα σου
ἀπὸ περάτων νῦν,
τὴν εἰκόνα σου ἀσπάσασθαι
ἀνυμνοῦντα
τὸν σὲ ἐνδοξάσαντα.

Ἐξάρχει φαιδρῶς τῆς ἐορτῆς
δεξαμένη, Ἄγιε,
τῶν Ἀθηναίων ἡ πόλις σε
ἱερατεύοντα
ἐν ταῖς τοῦ Προδρόμου
καὶ Παντελεήμονος
ἀγίαις ἐκκλησίαις, αἷς ἔλαχες
πάτερ Νικόλαε,
ἀγιάζειν ὡς καλὸς Ποιμὴν
τὸ δοθὲν σοι
μικρὸν Χριστοῦ ποίμνιον.

Δοξαστικόν. Ἦχος 6'.

Δεῦτε, φιλεόρτων τὸ σύστημα, ἄσμασιν εὐφη-
μήσωμεν τὸν τοῦ Χριστοῦ θεράποντα, καὶ νεο-
φρανῇ ἡμῶν πατέρα καὶ μυσταγωγόν· τὸν ἐκ Να-
ξίας προελθόντα σεπτὸν πρεσβύτερον· τὸν ἡγια-
σμένον Νικόλαον· τὸν φερωνύμως τὴν νίκην
καταγαγόντα καὶ κατὰ τοῦ πλάνου θριαμβεύ-
σαντα, τῇ δὲ κλήσει ἐπιλεγόμενον Πλανᾷ. Αὐ-
τοῦ ταῖς ἰκεσίαις, τῆς πλάνης ρυσθέντες, σωθῆ-
ναι δεόμεθα τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου...

Ἀπόστιχα.

Ἦχος 6'. Οἶκος τοῦ Εὐφραθῆ.

Δέξαι τὴν παρ' ἡμῶν
ἀνύμνησιν, πρεσβῦτα
Νικόλαε τρισμάκαρ,
αἰσίως εὐφημούντων
τὴν σὴν ἁγίαν κοίμησιν.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ δούλου
αὐτοῦ.

Εὗξαι ὑπὲρ ἡμῶν
τῶν σὲ μακαριζόντων
πρὸς Κύριον πρεσβεύων
Νικόλαε, τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καταλαμπόμενος.

Στίχ. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, καὶ ὡσεὶ κέδρος ἡ
ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.

Ψάλλται περιφανεῖς
Ἀλέξανδροι ὑμνοῦντες
τὸν Κύριον τῆς δόξης
ἐν ἀγρυπνίαις, πάτερ,
έώρων σε θεούμενον.

Δόξα... Καὶ νῦν.

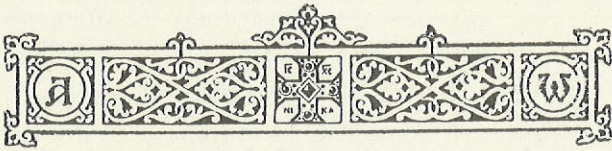
Δόξαν Σε Προφητῶν
γινώσκει Ἐλισαῖος
καὶ σὺν τῷ Νικολάῳ
Πλανᾷ τῷ μακαρίῳ,
Παρθένε, μεγαλύνουσι.

Νῦν ἀπολύεις... Τρισάγιον. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία...

Ἀπολυτίκια.

Τὰ τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ.

Καὶ γίνεται Ἀ π ό λ υ σ ι ς.

ΕΝ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Μετὰ τὸν Προσημακὸν καὶ τὸ Ψαλτήριον.

Εἰς τό· Κύριε ἐκέκραξα...

Στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Ἀγίου.

Ἦχος α΄. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος.

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ὁ Θεὸς ἐπέλεξε,
τὴν δ' ἔπαρσιν τῶν σοφῶν τούτοις κατήσχυνεν.
Εὐφραίνου ἡ ταπεινὴ
Νάξος, γενέθλη Πλανᾶ χρηματίσασα
Νικόλαον τὸν ἀπλοῦν
ἐν ἱερεῦσι Χριστοῦ ἡ ἐκθρόψασα
τὸν ἐν τοῖς χοροῖς ἁγίων προστεθέντα ἄξιον
ἐκκλησίας ἐργάτην,
πρεσβευτὴν δ' ἡμῶν θερμότατον.

Βαβαί! τῶν σῶν θαυμασίων, Χριστέ!
σὺ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου, ἰσχυρῶν ὑπέρτερα,
καὶ γῆθεν εἰς οὐρανὸν μολεῖν ὑπόπτερα,
ἡξίωσας ἀγαθὲ,
τῇ παρὰ σοῦ εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι·
Νικόλαον τὸν Πλανᾶν
τῶν μυστηρίων διάκονον ἔχρισας·
καὶ ἁγιωσύνης δόξαν τούτῳ ἐπεβράβευσας
ἀναβάντι εἰς ὕψος
καὶ ἡμῖν διδόντι δόματα.

Τὴν σὴν ὑμνοῦμεν τελείωσιν
τῶν πιστῶν χορεῖαι, συμπολίται Νάξιοι,
καὶ πάντες οἱ διὰ σοῦ
τὴν τοῦ Κυρίου ὁδὸν
εὐρόντες, καὶ εὐσεβεῖν
ἐν προσευχῇ, ἀγρυπνίᾳ, νηστείᾳ τε,
προθύμως δ' ἐγκαταρεῖν
καὶ ἀγωνίζεσθαι τέλεον θέλοντες.
Σὺ δὲ θεῖε πάτερ, ἱερεῦ Νικόλαε,
μὴ ἐλλείπεις πρεσβεύων, τῷ Χριστῷ ὑπὲρ τῶν
τέκνων σου.

Προσόμοια ἕτερα.

Ἦχος δ΄. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι.

Ὡς φρονήματι ἐνθεον
καὶ πιστὸν οἰκονόμον σε,
ἱερὲ Νικόλαε, ἀνυμνοῦμέν σε·
τὸν ἐν πολλοῖς καὶ πολλῶν τε
ἀγῶσι τοῦ πνεύματος,
ἀγρυπνίαις καὶ εὐχαῖς,
μυστηρίων μεθέξῃσι
τῶν τῆς χάριτος
καὶ πολλαῖς σου ταῖς ἐλεημοσύναις,
δι' ἀγάπην τοῦ Κυρίου
αὐτῷ ἐνζήλως δουλεύσαντα.

Τὴν σοφίαν τοῦ Πνεύματος
εἰσδεχθεῖς πάτερ ἅγιε,
κατὰ νοῦν καὶ λόγον τε καὶ προαίρεσιν,
ταύτης δὲ ὄργανον εὐθετον
ἐγένου Νικόλαε
ἱερώτατε Πλανᾶ,
καὶ σοφῶς ὠκονόμησας
τὸ σὸν τάλαντον,
ὅπερ ἡύξησας ζήλῳ σου ἐνθέῳ
καὶ εἰσῆλθες ἐπαξίως
εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου.

Σὲ ὁ κόσμος οὐχ εἵλκυσεν,
οὐδὲ φίλον ἐκτήσατο,
σὴν καρδίαν δ' ἔδωκας τῷ Σωτηρί σου·
καὶ ἀπορρίψας τὰ μάταια,
οὐράνιον εἵληφας
κληρουχίαν καὶ ζωὴν
καὶ τῆς δόξης τὸν στέφανον·
διὸ πρέσβευε·
καὶ ἡμᾶς μετὰ σοῦ ἀξιωθῆναι
τῆς χαρᾶς τῆς αἰωνίου,
ἅγιε πάτερ Νικόλαε.

Δόξα... Ἦχος πλ. α΄.

Τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀ-
γαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν, ἐν
οἷς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ὁ ἡγιασμένος καὶ σεπτὸς
Νικόλαος. Τοῦτον ὁ Θεὸς ὑψωσεν ἐν καθέδρᾳ
πρεσβυτέρων καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὴν ἄνωθεν

σοφίαν, ὑπεριδὼν τὰ ὑστερήματα τὰ τοῦ ἔξω ἀνθρώπου· καὶ γὰρ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ. Ἀπλανεὶς δὲ ὁ Πλανᾶς ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶν ἡμῖν τὰ ἄνω διδάσκει καὶ φρονεῖν καὶ πραγματεύεσθαι.

Καὶ νῦν... Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ...

Ἡ τὸ τοῦ Τριφδίου, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Τυπικοῦ.

Ἐἵσοδος. Φῶς ἱλαρόν. Καὶ τὰ Ἀναγνώσματα (τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, οὗτινος τὸ ἀπλοῦν καὶ τὴν λιτότητα ἐβίωσεν ἀναλόγως καὶ ὁ ἡμέτερος Ἄγιος).

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα (Κεφ. γ' 1).

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄφηται αὐτῶν βάσανος. Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται. Ὅτι ὁ Θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. Κρινούσιν Ἐθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ, συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. ε' 15. Κεφ. ς' 1).

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστου. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήψεται πανοπλίαν, τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὀπλοποιή-

σει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. Ἐνδύσεται θώρακα, δικαιοσύνην, καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα, ὁξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ρομφαίαν· συνεκπολεμήσει αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας. Πορεύσονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται· καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ριφήσονται χάλασαι. Ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως. Ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς. Καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κατοπραγία περιτρέψει θρόνους Δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν Βασιλεῖς καὶ σύνετε· μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς· ἐνωπίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαιρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις Ἐθνῶν. Ὅτι ἐδόθη παρὰ Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ Ὑψίστου.

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα (Κεφ. δ' 7).

Δίκαιος, ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον, οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολλὰ δὲ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις· καὶ ἡλικία γήρως, βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος Θεῷ γενόμενος, ἡγάπηθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν, μετετέθη. Ἡρώπη, μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. Βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες, καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῇ Μεγ. Τεσσαρακοστῇ, τελουμένης Προηγιασμένης, τὰ Ἀναγνώσματα τοῦ Τριφδίου.

Εἰς τὴν Λιτὴν.

Ἰδιόμελα. Ἦχος α'.

Τῆς Ναξίας τὸν γόνον καὶ σεπτὸν ἐγκαλλώπισμα ἐν ὕμνοις τιμήσωμεν ἡγιασμένον Νικόλαον

τὸν Πλανῶν μὲν τῇ κλήσει, ἀπλανῇ δὲ τὴν πίστιν
καὶ τὸν βίον εὐσχήμονα καὶ θεοφιλή.

Αὐτὸς γὰρ συγκαλεῖται εἰς τράπεζαν πνευμα-
τικὴν

τὰ οἰκεῖα τέκνα καὶ φιλοπάτορα,

οὐ βρώσει ξενίζων καὶ πόσει,

ἀλλὰ δικαιοσύνην καὶ ἄσκησιν ὑποδεικνὺς εἰς
ἁγιασμόν.

Ἦχος δ'.

Πάτερ Νικόλαε, θεία κλήσει ἐπόμενος καὶ
τὴν γενέτειραν καταλιπὼν, παροικεῖς ἐν ταῖς Ἀ-
θήναις. Θελήματι δὲ Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρ-
κι βιώσαι χρόνον ἐπιποθῶν, αὐτῷ ἀφιέρωσαι.
Καὶ ἱερωσύνης κληρὸν λαχὼν, ἀξίως τῷ Θεῷ
ἐλειτουργεῖς. Πολλοὺς δὲ ἐμυσταγωγῆσας ἐν
Κυρίῳ. Διὸ αἰτοῦμέν σε μνημόνευε καὶ ἡμῶν
τῶν κατὰ σάρκα καὶ πνεῦμα συγγόνων σου.

Ἦχος γ'.

Ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, διανυκτερεύων ἐν τῇ
προσευχῇ τοῦ Θεοῦ, χαρίσματα οὐράνια ἀπεί-
ληφας, πάτερ. Ἀξιόους δ' ἔσχες συνεργοὺς, ἁ-
δοντας καὶ ψάλλοντας ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τῷ
Κυρίῳ. Τούτων τὰ ὀνόματα περιτύστα τοῖς τῶν
γραμμάτων ἐρασταῖς, τῷ δὲ Θεῷ γεγραμμένα
ἐν βίβλῳ ζωῆς. Μεθ' ὧν, εὐχαῖς σου, καὶ τὰ
ἡμῶν, πάτερ Νικόλαε, γραφήτωσαν.

Ἦχος δ'.

Ἡ κοίμησίς σου, ἅγιε, τὰ πλήθη συνήγαγε
πρὸ τοῦ σεπτοῦ σου σκηνώματος, ἐπ' εὐλογία
αὐτῶν, τὴν ἀγίαν σου χεῖρα εὐλαβῶς ἀσπάζο-
μένων, ἦν ὁσίως ἐπαιρομένην ἐγίνωσκον καὶ τοῦ
ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπτομένην, τοῦ αἵροντος τὴν
ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ ἡμῖν δωρουμένου ζωὴν
τὴν αἰώνιον.

Δόξα... Ἦχος πλ. δ'.

Τάδε ἔφη τῶν εἰδότεων σε, πάτερ Νικόλαε,
ὁ λόγος. Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὄντως τοῦ Θεοῦ
αὐτοῦ θεράποντα γνήσιον λειτουργὸν τῆς Χά-
ριτος ἡγιασμένον· ἀπλοῦν τὸν τρόπον καὶ ἀφι-
λάργυρον· ἐν ἐλεημοσίαις καὶ οἰκτιρμοῖς πε-
νήτων τὸν Χριστὸν ἀγαπῶντα καὶ διακονοῦν-

τα. Ὁμολογοῦντες δὲ τὴν χάριν, κηρύττοντες
τὸν ἔλεον καὶ μὴ κρύπτοντες τὴν εὐεργεσίαν, οἱ
τὰ ἔργα σου τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἐπιγινώσκοντες, ἐδόξαζον τὸν Πατέρα ἡ-
μῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Ὅν εὐλογοῦμεν συμ-
φώνως εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καὶ νῦν... Δέσποινα πρόσδεξαι...

(Ἐν Σαββάτῳ Ἀνύμφευτε Παρθένε...

Ἐν τῇ Μ. Τεσσαρακοστῇ τοῦ Τριφιδίου, κατὰ τὴν
τυπικὴν διάταξιν).

Εἰς τὸν Στίχον.

Προσόμοια. Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν.

Χαίροις ὁ ἀνατείλας ἀστὴρ
τῷ στερεώματι Κυκλάδων ὁρώμενος,
τὴν Νάξον καταγλαῖσας
καὶ εἰς Ἀθήνας ὀφθεῖς,
φαινήν πορείαν ὡς διέγραφες,
τὸ σχῆμα μικρόσωμος
καὶ ἐν πᾶσιν ἀπέριτος,
τὴν δὲ καρδίαν
καὶ ψυχὴν πλατυνόμενος,
ὡς ἐνώκησεν
ἐν σοὶ χάρις τοῦ Πνεύματος.
Πάτερ Πλανᾶ Νικόλαε,
τὴν μνήμην σου σέβομεν
καὶ ταῖς εὐχαῖς σου θαυροῦμεν
ταύτας θερμῶς ἐξαιτούμενοι
καὶ σὲ ἀνυμνοῦντες
ὡς σεπτὸν ἡμῶν πατέρα
καὶ ἀντιλήπτορα.

Στίχ. Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην καὶ
οἱ ὅσοί σου ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται.

Χαίροις ὁ ζήλου θείου πλησθεὶς
καὶ τὸν ὁμώνυμον ζηλώσας Νικόλαον
τῆς πίστεως τὸν κανόνα
καὶ ἐγκρατείας πυρσὸν
ἅμα καὶ εἰκόνα τῆς πραότητος.
Σέ, τοίνυν, γεραίρομεν
τὸν πραῦν καὶ ἡσύχιον
τὸν ταπεινώσει
καὶ ἀπλότητι κρύψαντα

τὸν πολῦτιμον
μαργαρίτην τῆς Χάριτος·
Πάτερ Πλανᾶ Νικόλαε,
ζηλῶν τὰς τοῦ Πνεύματος
ἐπιθυμίας ἐκ βρέφους
μέχρι πρεσβείου καὶ γήρατος,
ἡμᾶς σαῖς πρεσβείαις
μιμητάς σου δὸς γενέσθαι
τοὺς σὲ γεραίροντας.

Στίχ. Τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν καὶ ἡ μελέτη τῆς
καρδίας μου σύγσειν.

Χαίρει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
καὶ ἐναμίλλως τὴν χαρὰν ἐμερίσαντο
Νικόλαον προσφωνοῦντες
ὥσπερ πολίτην αὐτῶν
καὶ ὡς ἀμφοτέρων ἀκροθίνιον
ὁ μὲν ἐπουράνιον
τὸν ἐκ γῆς ἀνηγόρευσεν,
ἡ δ' ἐγκαυχᾶται
ὡς ἰσάγγελον θρέψασα
καὶ κοινὸν αὐτοῖς
θησαυρὸν ἐλογίσαντο.
Ἀνθρώπε ἐπουράνιε,
ἐπίγειε ἄγγελε,
Πάτερ Πλανᾶ, ἀνυμνοῦμεν
οἱ γηγενεῖς καὶ δεόμεθα
οὐράνιον τόπον
καὶ ἡμῖν διδόναι αἰτήσαι
τὸν Φιλάνθρωπον.

Δόξα... Ἦχος πλ. β'.

Σήμερον συγκαλεῖται ἡμᾶς τοῦ νεοφανοῦς πα-
τρὸς Νικολάου τοῦ Πλανᾶ ἡ σεβάσιμος πανή-
γυρις. Οὗτος γάρ, τὸν Θεὸν ἀγαπήσας καὶ δι'
αὐτὸν σκύβαλα ἠγούμενος πάντα, ὁσίως καὶ δι-
καίως καὶ εὐσεβῶς ἔζησεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἵνα
Χριστὸν κερδήσῃ· ὃ καὶ πρεσβεύει ἀδιαλείπτως
ὑπὲρ ἡμῶν, τῶν πατρῶζοντι ζήλω τιμώντων τὴν
ἀγίαν μνήμην αὐτοῦ.

Καὶ νῦν...

Θεοτόκε σὺ εἰ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, ἡ βλαστή-
σαισα τὸν καρπὸν τῆς ζωῆς. Σὲ ἱκετεύομεν, πρέ-

σβευε Δέσποινα, μετὰ τοῦ θεοφόρου Πλανᾶ τοῦ
Νικολάου, καὶ πάντων τῶν Ἀγίων, ἐλεηθῆναι
τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Νῦν ἀπολύεις... Τρισάγιον. Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία...

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Τὰς τοῦ πλάνου παγίδας ἐκφυγὼν, ἱερώτατε,
ἀπλανῶς ἐπορεύθης διὰ βίου, πατὴρ ἡμῶν,
Νικόλαε αἰοῖδιμε Πλανᾶ,
οὐράνια χαρίσματα λαβὼν,
ἀγρυπνίαις καὶ νηστείαις,
ἱερουργῶν ὁσίως τῷ Κυρίῳ σου.
Ὅνπερ καθικετεύων ἐκτενῶς,
Νάξιον ἱεράτευμα,
πρέσβευε δωρηθῆναι
καὶ ἡμῖν τὸ θεῖον ἔλεος.

Θεοτοκίον.

Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι...

Καὶ Ἀπολύσεις.

ΕΝ Τῷ ΟΡΘΡῳ

Μετὰ τὸν Ἐξάψαλμον καὶ τὰ εἰρηνικά· εἰς τὸ, Θεὸς
Κύριος· τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἀγίου καὶ τὸ Θεοτοκίον,
ὡς ἐν τῷ Ἑσπερινῷ. Εἶτα τὰ Καθίσματα.

Μετὰ τὴν α' Στιχολογίαν.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ἐκ παίδων ἠγάπησας Χριστὸν τῶν πάντων
Θεόν,

παμμάκαρ Νικόλαε καὶ θεοφόρε Πλανᾶ,
τὴν κλῆσιν δεξάμενος·

Ὅνπερ καὶ διὰ βίου

διηκόνεις ἐνθέως,

χάριν ἱερωσύνης

ἐνδυσάμενος, πάτερ.

Αὐτὸν οὖν ἐκδυσώπει ἀεὶ

ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Παρθένε μητρόθεε, τῶν ταπεινῶν ἡ ἐλπίς,
φιλόχριστον ἔγνωκας τοῦ Νικολάου ψυχὴν
ἐκ πρώτης νεότητος·

τούτῳ εἰς προστασίαν
μητρικῶς συμπαρέσθης,
χάριν τὴν τοῦ υἱοῦ σου
ἐπ' αὐτὸν ἐπισπῶσα.

Καὶ ἅγιον εἰσδέδεξαι νῦν
Χριστοῦ εἰς βασίλειον.

Μετὰ τὴν 6' Στιχολογίαν.

Ἦχος δ' αὐτός. Ὁ ὑψωθείς...

Τοῦ θεοφόρου Νικολάου τὴν μνήμην
τοῦ ὡς Πλανᾶ γνωσκομένου πρεσβύτου
ἐπιτελοῦντες Νάξιοι καὶ πάντες ὁμοῦ
οἱ ἐκείνου ἔκγονοι καὶ οἰκεῖοι τῇ πίστει,
τοῖς αὐτοῦ λειψάνοις νῦν προσιόντες ἐκ πόθου,
τὴν εὐωδίαν λάβωμεν τερπνῶς
καὶ εὐλογίαν ἀγίου πατρὸς ἡμῶν.

Θεοτοκίον.

Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν,
ἁμαρτωλοὶ καὶ ταπεινοί, καὶ προσπέσωμεν,
ἐν μετανοίᾳ κρᾶζοντες ἐκ βάθους ψυχῆς·
Δέσποινα, βοήθησον, ἐφ' ἡμῖν σπλαγχνισθεῖσα,
σπεῦσον, ἀπολλύμεθα ὑπὸ πλήθους πταισμάτων.
Μὴ ἀποστρέψῃς σοὺς δούλους κενούς,
σὲ γὰρ καὶ μόνην ἐλπίδα κεκτήμεθα.

Ὁ Πολυέλεος·

α) Δοῦλοι Κύριον...

β) Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθός...

Ἐπεφάνη, Ἄγιε, σεπτὴ μορφή σου,

γ) (Ἐκλογή). Τῆς δεήσεώς μου. Ὑπομέ-
νων ὑπέμεινα τὸν Κύριον...

Κάθισμα, μετὰ τὸν Πολυέλεον·

Ἐπεφάνης σήμερον.

Ἐπεφάνη, Ἄγιε, σεπτὴ μορφή σου,

τοὺς πιστοὺς φαιδρύνουσα τῇ θείᾳ μνήμῃ σου,
Πλανᾶ,

πατὴρ ἡμῶν ἱερώτατε,

ἀγιωσύνης εἰκόνα προβάλλουσα.

Παναγία Δέσποινα, Σὲ εὐλογοῦμεν,
κραταιὰν ἀντίληψιν θεομῶς αἰτοῦντες παρὰ Σοῦ
σὺν Νικολάου ἐντεῦξοι
τοῦ πανιέρου πατρὸς δυναμούμενοι.

Καὶ οἱ Ἀναδαθμοὶ τοῦ δ' ἤχου·

Ἐκ νεότητός μου...

Προκείμενον·

Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσσονται δικαιοσύ-
νην, καὶ οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται.

Εὐαγγέλιον·

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (κεφ. ιη' 10-20).

Εἶπεν ὁ Κύριος· Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς
τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ Ἄγ-
γελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι
τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
Ἦλθε γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀ-
πολωλός. Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τι ἀν-
θρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν ἑξ αὐ-
τῶν, οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, ἐπὶ τὰ
ὄρη, πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; Καὶ ἐὰν
γένηται εὗρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαί-
ρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐνενήκοντα
ἐννέα, τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι
θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐ-
ρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.
Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε
καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετὰ σοῦ καὶ αὐτοῦ μό-
νου· ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν
σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ
ἔτι ἓνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων
ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ
αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλη-
σίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ
ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε
ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ
ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα
ἐν τῷ οὐρανῷ. Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν
δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παν-
τὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται
αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
Οὗ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν
ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Μετὰ τὸν Ν' Ψαλμὸν·
Δόξα Πατρί... Καὶ νῦν...
Ταῖς τοῦ σου Ἀγίου πρεσβείαις...
Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...
Ἰδιόμελον. Ἦχος 6'.

Μητρὸς συμβουλῇ καὶ θερμῇ ἀξιῶσαι
συζυγίαν, Ἄγιε, ἀνεδέχθης προώρως·
ἄλλως δὲ τὰ κατὰ σέ ὁ Θεὸς οἰκονομεῖ,
τὴν ἐπὶ τέκνῳ χαρὰν τῇ χηρείᾳ συγκιρνῶν.
Σὺ δὲ Αὐτῷ ὀλοθύμῳς ἀφιέρωσαι,
ἱερωσύνην ἀμπεχόμενος,
ὁσίως ἱεράτευσας
καὶ τοῦ ἐπουρανίου
νῦν θυσιαστηρίου
λειτουργγὸς γενόμενος.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν Σου...

Εἶτα· Ὁ Κανὼν τοῦ Ἀγίου, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·
«ΙΕΡΩ: ΝΙΚΟΛΑΩ: ΠΛΑΝΑ: Ω:ΔΗ ΝΙΚΟΔΗΜΟ:»
Ἦχος δ'.

ᾠδὴ α'. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

Ἰκέσιον, Ἄγιε, ὠδὴν ψαλῶ σοι, Νικόλαε·
καὶ ὕμνον σοι ᾄσομαι, σαῖς ἀρεταῖς ἀφορῶν·
σὺ δὲ πρόστηθι λαμπρῶς τῇ πανηγύρει
Χριστῷ προσφθεγγόμενος, ὅτι δεδόξασται.

Ἐρῶν ἐκ νεότητος τῇ ἀγαπήσει τοῦ πλάσαντος
τὰ πάντα κατέλιπες ἀκολουθήσας Χριστῷ
Ὡ παρέδωκας σαυτὸν τῇ προαιρέσει
παμμάκαρ Νικόλαε, ὅτι δεδόξασται.

Ρεόντων ἠλόγησας καὶ τῶν ματαίων Νικόλαε,
Πλανᾷ ἀγιώτατε, ἵνα κερδήσης Χριστόν,
τὸν λυτρούμενον ἀπὸ πειρατηρίων
τοὺς κραυγάζοντας, ὅτι δεδόξασται.

Θεοτοκίον.

Ῥοαῖον τῷ κάλλει Σὺ γεννησαμένη, Πανά-
χραντε,
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τὸν ὑψωθέντα Σταυρῷ,
καθικέτευε, ἐξ ἐναντίων πάντων,
ρυσθῆναι τοὺς κράζοντας, ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ'. Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους.

Ναξίων ἡ χώρα εὐφορίαν
παντοίων πλουτοῦσα ἀγαθῶν

νῦν πλοῦτον ἀδαπάνητον,
δυνάμειον ἐκτήσατο,
Νικόδημον, Νικόλαον,
οὓς ὁ Χριστὸς ἐστερέωσεν.

Ἰδὼν τὸν Νικόδημον τὸν πάνυ,
τὸν μέγαν ἀγιορεῖτην καὶ κλεινὸν
καὶ συμπολίτην ἅγιον
Νικόλαος ὁ Νάξιος
ἐν τῇ αὐτῇ στενῇ ὁδῷ ἀγιασθεὶς ἐστερέωτο.

Καλοῦσιν ἀμφοτέρω τὸν δῆμον,
Ναξίων λαὸν τὸν εὐσεβῆ,
μὴ ὥσπερ συμπολίτας δεῖν
ἀγίων ἐναβρύνεσθαι
ἀλλὰ καὶ μιμητὰς αὐτῶν
ὀφθῆναι τῷ στερεώματι.

Θεοτοκίον.

Ὁ ἄχραντος Τόκος σου, Παρθένε,
ἀγίων ἀγίαν Σε εἰδώς,
ἐνόκησεν ἐν μήτρᾳ Σου,
λυτρώσων κόσμον ἅπαντα,
καὶ ἐξ ἐνὸς ἡγίασε Πατρὸς τοὺς Σε μακαρί-
ζοντας.

Μεσῶδιον Κάθισμα· Ἡ Παρθένος σήμερον.

Νικολάου σήμερον Πλανᾷ τὴν μνήμην τελοῦντες
καὶ παννύχοις ᾄσμασιν αὐτὸν ἀξίως ὑμνοῦντες
οἶδαμεν ἀγρυπνίων πρωτοστάτην
ἔγνωμεν αὐτὸν μετάρσιον ὄντα
τῷ Θεῷ ἡγιασμένον
καθάπερ μύστην Αὐτοῦ τῆς χάριτος.

Θεοτοκίον.

Ἡ Παρθένος Δέσποινα καὶ Θεοτόκος Μαρία
τῷ Θεῷ παρίστησι λαὸν κατεσκευασμένον,
πρόσλημμα δοῦσα ἀνθρώπειον τῷ Σωτῆρι,
σώσαντι τὸ προσληφθὲν τῷ Υἱῷ καὶ Λόγῳ
τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου
οἰκονομία Αὐτοῦ τῆς χάριτος.

ᾠδὴ δ'. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.

Λόγον ἀτελῆ ἀρθρώσας ὁ παμμάκαρ Νικόλαος,
καὶ τῷ βραδυγλώσσῳ πάλαι Μωϋσεὶ ὁμοιούμε-
νος,

πολλοὺς Κυρίῳ φωτίσας οὐχ ὑστέρησε·
καὶ κραυγάζουσι· δόξα Χριστῇ τῇ δυνάμει σου.

Ἄαρὼν συμπαραστάτης Μωϋσέως ἐγένετο
καὶ τῷ Νικολᾷ ἦλθεν ἀρωγὸς ὁ Παράκλητος
αὐτοῦ κρατύνας τὴν πίστιν· καὶ ἰσχνόφωνον
ἐθαυμάστωσε, δόξα κραυγάζειν τῷ κράτει σου.

Θεοτοκίον.

Ὡ Πανύμνητε Παρθένε, Θεοτόκε ἀνύμφευτε,
Σὺ τῶν ἱερέων κοίχημα λαμπρὸν καὶ σεβάσμιον,
ἁγίων δόξα ὑπάρχεις καὶ διάδημα
καὶ κραταίωμα καὶ τῶν δικαίων ὁ στέφανος.

Ὡδὴ ε΄. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Πλανᾷς ὁ Νικόλαος, ὁ ταπεινὸς προσδύτερος
ᾧφθη ἐκλεκτὸς Χριστοῦ ἐργάτης,
μικρὸς τὸ δέμας, πεφωτισμένος τὸν νοῦν,
κόσμου τῶν σοφῶν ὑπερτερῶν,
ὄρθρω καὶ νυχθήμερον
τῷ φωτὶ ἀνγαζόμενος.

Λαμπτήρ φαεινότατος, ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου,
φαίνει ὀφθαλμοῖς παιδίων, πάτερ,
ἱερουργῶν δὲ μετὰ ἀγγέλων παιδρῶν
ᾧφθης μὴ πατῶν ἐπὶ τῆς γῆς
ἄνθρωπος οὐράνιος καὶ ἐπίγειος ἄγγελος.

Ἀγγέλων ὁμόσκηνος καὶ τῶν ἁγίων γέγονας
καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρωτοτόκων
ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, Σὺ
μέτοχος ὑπάρχεις ἀληθῶς
ἁγίε Νικόλαε, καὶ ἡμῶν πρέσβυς ἄριστος.

Θεοτοκίον.

Ναὸς καθαρώτατος
Χριστοῦ Σωτῆρος γέγονας,
Ἀχραντε Παρθένε Θεοτόκε,
ἀχειροποίητος καὶ θεόπλαστος,
Πνεῦμα ὡς ἐσκήνωσεν ἐν σοὶ
δύναμις ὑψίστου τε
σῇ γαστρὶ ἐπεφοίτησεν.

Ὡδὴ στ΄. Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον.

Ἀγνὴ καρδίᾳ σου, Ἅγιε,
δοχεῖον ὡς τοῦ Πνεύματος γέγονε,
τὴν ἀναγέννησιν
ἄνωθεν σοὶ ἐχαρίσατο
καὶ τὴν σοφίαν, Πάτερ
Πλανᾷ Νικόλαε.

Ὡς μέγα ὄντως μυστήριον!
ἀπλοῦς καὶ ιδιώτης, Νικόλαε,
πῶς κεχαρίτωσαι!
Τῇ ἐπελεύσει τοῦ Πνεύματος
καὶ προαιρέσει ἔνδοθεν τῇ ἁγίᾳ σου.

Δεκτὸν προσθείας θυμίαμα
ἐνώπιον Κυρίου προσάγαγε,
πάτερ Νικόλαε,
τῇ παρρησίᾳ χρησάμενος
ὑπὲρ ἡμῶν, δεόμεθα, τῶν ὑμνούντων σε.

Θεοτοκίον.

Ἡ μόνη Σὺ ἀειπάρθενος
τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον,
δέξαι τὴν δέησιν
τῶν ἱκετῶν Σου, Πανάχραντε,
καὶ τῶν σκανδάλων ρῦσαι τοῦ πολεμήτορος.

Κοντάκιον.

Ἦχος βαρὺς. Ἐπὶ τοῦ ὄρους μετεμορφώθης.

Ἐν παντὶ ἔθνει, καιρῷ καὶ χρόνῳ
Θεὸς ἀμάρτυρον οὐκ ἀφῆκεν
Αὐτοῦ τὴν θείαν δόξαν καὶ τὴν θειότητα·
τοὺς δὲ ὄντας ἁγίους ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ
καὶ Πλανᾷ τὸν Νικόλαον ἐδόξασε·
καὶ ἡμῖν ἐδωρήσατο
προσβευτὴν, πατέρα, καὶ θερμὸν
ἐν ἀνάγκαις ἀντιλήπτορα.

Ὁ Οἶκος.

Ἀγγελοι οὐρανόθεν ὑπεδέξαντο, πάτερ
Νικόλαε Πλανᾷ, τὴν ψυχὴν σου.
Καὶ ἰσάγγελον γνόντες αὐτήν,
εἰ καὶ σάρκα ἔφερεν ἐν γῇ,
ἔχαιρον· δοξάζοντες δὲ ὕμνησαν
Παντάνακτα Χριστὸν βοῶντες·
Αἶνος πρέπει Σοὶ τῷ Θεῷ ἡμῶν.

Βλέπουσα ἡ ἁγία ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία
δόξαν τοῦ μακαρίου Νικολάου προῖοῦσαν,
ὡς μαρτυρίαν σχόντα ἀγαθὴν
καὶ Θεῷ εὐαρεστήσαντα πιστῶς
σὺν ἁγίοις τοῦτον ἀριθμεῖ,
προσβευτὴν δ' ἐκδεχομένη καὶ θερμὸν
ἀντιλήπτορα, ἐκβοᾷ·

Χαίροις, Πάτερ Νικόλαε.

Εἶτα τὸ Συναξάριον τοῦ Μηγαίου. Μεθ' ὧ:

.....

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ (ἐν ἔτει 1932) ὁ μακάριος ἱερεὺς Νικόλαος Πλανᾶς, ὁ ἐκ τῆς νήσου Νάξου, ἡγιασμένος λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου· καταριθμηθεὶς δ' ἐν τοῖς ἐορταζομένοις ἁγίοις [διὰ σεπτῆς Πατριαρχικῆς Πράξεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1992)], ἐορτίως τιμᾶται, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς κοιμήσεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς πρότεριτα εἰς πρεσβύτερον χειροτονίας αὐτοῦ.

Στίχ. Κοιμηθεὶς ὑψοῦται ἀπλανῆς ἐν τῷ πόλῳ.

ἱερεὺς Πλανᾶς ὁ Νικόλαος, λάμψας.

Δευτερίῃ δεύτερος, τῇ Νάξῳ φωστήρ, φέγγει.

Ὡδὴ ζ'. Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Νεουργεῖσά σε ἡ χάρις ἡ τοῦ Πνεύματος, Πάτερ Νικόλαε, ἕως πρεσβείου τηρεῖ ἀκμαῖον τὸ φρόνημα, Χριστῷ δουλεύοντα, καὶ προσάδοντα· Ὁ τῶν Πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἰεράτευμα Χριστοῦ σε ἀπειργάσατο Πνεῦμα Παράκλητον, ἡγιασμένον Θεῷ, Νικόλαε ἔνθεε, Πλανᾶ μακάριε, ὕμνοις μέλποντα· Ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Θεοτοκίον.

Κεραννύμενον ποτήριον τοῦ Σώματος Χριστοῦ καὶ Αἵματος, ὧφθης Παρθένε ἀγνή, ἐξ οὗ ἀπολαύομεν πόμα σωτήριον οἱ κραυγάζοντες· Ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὡδὴ η'. Παῖδας εὐαγεῖς.

Ὅλος ἐκ νεότητος ἐδόθης Χριστῷ ἐκ καρδίας σου ἀνάθημα, ἅγιε Νικόλαε, λευῖτα ἱερώτατε, αὐτῷ λατρεύων ἔννυχά εὐχαῖς καὶ ψάλλμασι· Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Δεῦτε, ἱερεῖς Κυρίου, ὕμνοις αἰνέσατε ἀδελφὸν συλλειτουργὸν ὑμῶν, πρότεριτα κυκλώσαντα ναῶν ἁγίων Τράπεζαν, νῦν δὲ ὑπερουράνιον θυσιαστήριον θεώμενον, καὶ θρόνον Ὑψίστου, Ὅν ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Ἦκες εἰς οὐράνιον πασάδα θεόνυμφε Παναγία, κόσμου Δέσποινα· ὄθεν ἱκετεύομεν, οἱ δοῦλοί σου, αἰτούμενοι, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύουσα τῷ σῷ υἱῷ καὶ Θεῷ ἰλέωσαι ψυχαῖς ἡμετέραις, Ὅν ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὡδὴ θ'. Ἄπας γηγενής.

Μέλλουσαν ζωὴν ἐκέρδησας ἅγιε, λιπὼν ἐγκόσμια, πρὸς αὐτὴν δὲ ἴθυνες τὰ σὰ τεκνία καὶ ἐνορίτας σου· νυχθημερὸν λατρεύων δὲ Χριστῷ τῷ ζῶντι Θεῷ ὀνομάτων τούτων ἐμνημόνευες σωτηρίαν ψυχῶν ἐξαιτούμενος.

Ὁ καλὸς ποιμὴν, τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα· σὺ δ' ὡς ἐφημέριος φύλαξ ἐγένου τῶν προσιόντων σοι πάτερ Πλανᾶ Νικόλαε, καὶ ἀντιλήπτωρ θερμός, τῷ Κυρίῳ τούτους ἀναθέμενος σεαυτὸν δὲ διδούς τύπον ἅπασι.

Θεοτοκίον.

Ὑμνοὺς ἱερούς, μυρίους ἂν ψάλλωμεν, οὐδέν σοι ἄξιον, Δέσποινα, τελέσωμεν, ἀνθ' ὧν ἐλάβομεν δωρημάτων σου. Σὺ δὲ ἡμῶν μεσίτρια γενοῦ πρὸς Κύριον καὶ ἐν σκέπῃ φύλαττε περὺγόν σου, δεξαμένη λιτὴν ἡμῶν αἶνεσιν.

Ἐξαποστειλάριον.

Ἦχος γ'. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων.

Ἦ Νάξος νῦν ἐγκανυχᾶται ἐν σοί, Νικόλαε πάτερ καὶ γηθομένη γεραίρει ὡς αὐτῆς γόνον σε σεπτὸν ταῖς σαῖς πρεσβείαις αἰτοῦσα ρυσθῆναι πάσης ἀνάγκης.

Θεοτοκίον.

Ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων,
τῶν θλιβομένων ἢ χαρά,
χριστιανῶν ἢ προστάτις,
Παρθένε Μήτηρ Κυρίου·
ἀντιλαβοῦ μου καὶ ρῦσαι
τῶν αἰωνίαν θασάνων.

Εἰς τοὺς Αἴγους. Στιχηρὰ προσόμοια.

Ἦχος δ'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου.

Ἔχει τὸ σὸν πνεῦμα οὐρανός,
γῇ δέ σου τὰ λείψανα, πάτερ,
τὰ εὐωδέστατα,
ἅγιε Νικόλαε,
ἐν τῷ Προδρόμῳ ναῶ
ἐνθα ἔλαχες πρότῃτα
τῆς ἐφημερίας,
ἐκ νυκτὸς δὲ ὠρθηρίζεις
ἱεουργεῖν τῷ Θεῷ,
νῦν δὲ πρὸς οὐράνιον δόξαν
ἀναβάς, μνημόνευε πάντων
τῶν ἀνευφημούντων σε, μακάριε.

Πόλις Ἀθηνῶν σε νῦν πλουτεῖ,
ἥς ἐν τοῖς ναοῖς ἐλειτούργεις
ἀδιαλείπτως αἰνῶν,
ἅγιε Νικόλαε
Πλανᾶ, Χριστὸν τὸν Θεόν·
τὸ μικρὸν δέ σου ποιμνιον
τῶν χρόνων ἐκείνων
ὑπέρμεγα γέγονεν
ἐκ πληθυσμοῦ συρροῆς·
Σὺ δέ, εὐσεβεῖα αὐξήσας
τοῦτο, τῷ Κυρίῳ πρεσβεύων,
αἵτησαι σωθῆναι, πάτερ, ἅγιε.

Πάντων πενομένων ἀρωγὸς
γέγονας, Νικόλαε πάτερ,
σὺ ὑστερήματι,
πλοῦτον δ' ἀδαπάνητον
ἐν οὐρανῷ κομμεῖς,
βασιλείαν τε μένουσαν,
τὴν ἡτοιμασμένην
πᾶσι τοῖς παρέχουσι

πεινῶσιν ἄρτον, ὡς σύ,
καὶ ὡς ἀδελφοῖς τοῦ Κυρίου,
εἰ καὶ ἐλαχίστοις ἐν κόσμῳ,
ἔλεον δεικνῦσιν ἰλαρώτατον.

Δεῦτε τῶν Ναξίων ἢ πληθὺς
καὶ τῶν Ἀθηναίων χορεῖαι
τῶν εὐσεβούντων πιστῶς,
ἅγιον Νικόλαον
Πλανᾶν αἰνέσωμεν·
οἱ μὲν θρέμμα πανόσιον
καλῆς ἡμῶν νήσου,
οἱ δὲ τὸν ποιμάναντα
θεοφιλῶς τὸν λαὸν
καὶ ἐνοριῶν ἐν τῷ ἅστει,
μετὰ ἀγιότητος βίου,
καλῶς προϊστάμενον γεραίροντες.

Δοξαστικόν. Ἦχος α'.

Τὸν ἐπὶ γῆς ἄγγελον
καὶ ἐν οὐρανοῖς ἄνθρωπον Θεοῦ,
τὸν ἐν ἱερεῦσιν ἀπλοῦν ἅμα καὶ σοφόν·
τὸν ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις ἡγιασμένον φα-
νέντα,
ἐν πᾶσι τὰ ἀρεστὰ τῷ Κυρίῳ ἰχνηλατοῦντα
καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα πράτ-
τοντα,
Νικόλαον τιμήσωμεν Πλανᾶν τὸν ἐκ Ναξίας,
Ἀθηνῶν ἱεράτευμα ἅγιον.
Αὐτοῦ ταῖς ἱκεσίαις,
καὶ τῇ πρὸς Θεὸν βεβαίᾳ παρησίᾳ
ἐλεηθῆναι δεόμεθα
καὶ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν...

Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις προσδεχομένη...

Ἡ τὸ τοῦ Τριφιδίου, κατὰ τὴν Τυπικὴν διάταξιν
ὀριζόμενα.

Δοξολογία Μεγάλη.

ΕΝ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Ἀποστολος

Πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς Παύλου τὸ Ἀνάγνωσμα.
Ἀδελφοί, πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες· ἄλυσιτε· λὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποιθήαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν «τὸν ποιμένα τῶν προβάτων» τὸν μέγαν «ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου», τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Εὐαγγέλιον

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἀγίου Εὐαγγελίου
τὸ Ἀνάγνωσμα.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἔσθη ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος

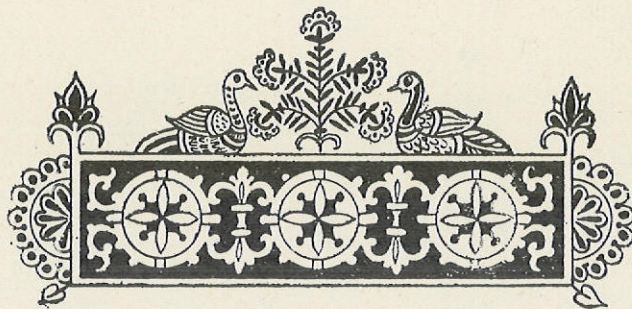
πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτός, ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς Μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. Μακάριοι ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ.

Μεγαλυνάριον

Χαίροις ὁ τῆς Νάξου θεῖος βλαστὸς
καὶ τῶν ἱερέων ὁ ἐν πᾶσιν ὑπογραμμὸς,
ἐλεημοσύναις, νηστείαις, ἀγρυπνίαις
καὶ προσευχαῖς σχολάζων, πάτερ Νικόλαε.

Δίστιχον.

Μνημονεύων μὴ παύσῃ ταπεινοῦ ἐπισκόπου
Νικοδήμου ὑμνοῦντός σε Νικόλαε πάνυ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Ἡ περίοδος ὅμως τοῦ Τριωδίου ἔχει τὰ ἰδιαίτερα προβλήματα της. Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν παλαιότερη διάταξη ποὺ διασώζεται στὸ Τυπικὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Θ' αἰῶνος (κώδικες Πάτμου 266 καὶ τ. Σταυροῦ 40) οἱ Κυριακὲς τοῦ Τριωδίου καὶ ὡς πρὸς τὰ προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια ἀκολουθοῦσαν τὴ σειρά τῶν τυχόντων ἤχων, πλην τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεω, τῆς Τυροφάγου καὶ τῆς Α' καὶ Β' Κυριακῆς, ποὺ εἶχαν δικὰ τους προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια, ἄσχετα πρὸς τὸν ἥχο τῆς ἐβδομάδος. Αὐτὸ δὲν γινόταν αὐθαίρετα καὶ ἄσχετα πρὸς τοὺς κανόνες ποὺ ρυθμίζουν τὸ ὅλο σύστημα τῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῶν στοιχείων ποὺ τὰ συνοδεύουν. Οἱ τέσσερις δηλαδὴ περικοπὲς τῶν Κυριακῶν αὐτῶν δὲν ἀκολουθοῦσαν τὸ σύστημα ἐπιλογῶν τῆς σειρᾶς, ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦ Μηνολογίου. Ἦταν δηλαδὴ περικοπὲς κατ' ἐπιλογὴν, ἐπομένως καὶ τὰ προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια τους δὲν συμφωνοῦσαν πρὸς τὸν ἥχο τῆς ἐβδομάδος, ἀλλὰ πρὸς τὸ περιεχόμενο τοῦ ἀναγνώσματος, ὅσο αὐτὸ ἦταν δυνατό. Ἐτσι, ἡ περικοπὴ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεω, ποὺ ἔχει ὡς θέμα τὴ νηστεία (Α' Κορ. η' 8-13. θ' 1-2), εἶχε ὡς προκειμένο ἀπὸ τὸν ψαλμὸ ρμς' τοὺς στίχους 5 καὶ 1 («Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ὅτι ἀγαθὸν ψαλμὸς») σὲ ἥχο γ' καὶ ἀλληλουάριο τὸν ψαλμὸ μθ' 2-3 («Ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἦξει - σφόδρα») σὲ α' ἥχο. Ἡ Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου μὲ θέμα πάλι τὴ νηστεία (Ρωμ. ιγ' 11-1δ' 4) εἶχε προκειμένο τοῦ πλ. δ' ἤχου «Ἐῤῥασθε καὶ ἀπόδοτε... Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ Θεός» (Ψαλμ. σε' 12. 2) καὶ ἀλληλουάριο τοῦ ἰδίου ἤχου «Ἐλεον καὶ κρίσιν - πρὸς με. Διεπορευόμεν - ἐμίσησα» (Ψαλμ. ρ' 1-2. 2-3). Ἡ Α' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, «μνήμη... τῶν ἁγίων προφητῶν» τότε, εἶχε ἀπόστολο τῶν προφητῶν (Ἐβρ. ια' 24-26. 32-40) καὶ προκειμένο καὶ ἀλληλουάριο ὁμοίως προφητικά, «Καυχῆσονται ὅσοι ἐν δόξῃ - Ἀσατε τῷ Κυρίῳ ᾄσμα καινόν» τοῦ βαρέως ἤχου (Ψαλμ. ρθμ' 5. 1) καὶ «Μωσῆς καὶ Ἀαρὼν - τὸ ὄνομα αὐτοῦ» τοῦ δ' ἤχου (Ψαλμ. 7η' 6). Τέλος, στὴ Β' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, κατὰ τὴν ὁποία τότε ἐτελεῖτο στὴν Ἀγία Σοφία ἡ «μνήμη... τῆς ἀθλήσεως τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης» ἐκ μεταθέσεως ἀπὸ τῆς 23ης Φεβρουαρίου, τὸ προκειμένο τοῦ βαρέως ἤχου «Εὐφρανθήσεται δίκαιος» — «Εἰσάκου-

σον, ὁ Θεός - πρὸς σέ» (Ψαλμ. ξγ' 11. 2) καὶ τὸ ἀλληλουάριο τοῦ δ' ἤχου «Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει» (Ψαλμ. 7α' 13) ἦσαν τοῦ ἱερομάρτυρος. Τῶν ἄλλων Κυριακῶν ἦταν, ὅπως εἶπαμε, τῶν ἤχων τῆς σειρᾶς, γιαντὸ καί, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ προβλεφθοῦν, δὲν δηλωνόταν στὶς Κυριακὲς.

Βραδύτερο εἰσήγαγαν καὶ ἄλλα θέματα στὶς Κυριακὲς τῆς Τεσσαρακοστῆς, τὴν ἀναστήλωση τῶν ἁγίων εἰκόνων τὴν Α' Κυριακὴ, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως τὴν Γ', τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος τὴν Δ', τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας τὴν Ε' καὶ τέλος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ τὴν Β' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. Τὰ προκειμένα ὅμως καὶ τὰ ἀλληλουάρια, ὅπως καὶ οἱ ἀποστολικὲς περικοπὲς, λόγω λειτουργικῆς δυσκαμψίας, ἔμειναν τὰ ἴδια, δηλαδὴ «τὰ ἄμνημα ἡγουν τοῦ ἤχου», ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν Β' Κυριακὴ, δεδομένου ὅτι ἡ μετάθεση τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου σ' αὐτὴ ἦταν καθαρὰ τοπικὴ καὶ ἀφοροῦσε μόνο στὴν πράξη ποὺ ἴσχυε «ἐν τῇ ἁγίᾳ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ». Ἐτσι, ὅπως μποροῦμε νὰ τὸ διαπιστώσουμε ἀπὸ τὰ διάφορα παλαιὰ Τυπικά, εἰδικὰ προκειμένα εἶχαν μόνο οἱ τρεῖς Κυριακὲς, ποὺ εἶχαν καὶ κατ' ἐπιλογὴν περικοπὲς (τῶν Ἀπόκρεω, τῆς Τυροφάγου καὶ τῆς Α' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν) μὲ ἐπουσιώδεις παραλλαγὰς στὴν ἐπιλογὴ τοῦ ἤχου καὶ τοῦ στίχου τοῦ ἀλληλουαρίου.

Στὸ Τυπικὸ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ στὸ Τριώδιο, ποὺ ἀκολουθεῖ, ὡς γνωστὸ, κατὰ βάση τὴν ἁγιοσαβιτικὴ παράδοση, παρατηρεῖται μιὰ τάση σταθεροποιήσεως τῶν ἤχων τῶν προκειμένων καὶ τῶν ἀλληλουαρίων τῶν Κυριακῶν τοῦ Τριωδίου μὲ βάση προφανῶς τὴν Ε' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. Σ' αὐτὴ τίθεται ὁ πλ. δ' ἥχος καὶ ἀναδρομικὰ κατ' ἀντίστροφη σειρά οἱ ὑπόλοιποι, ἔτσι ὥστε στὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου ἐπαναλαμβάνεται ὁ πλ. δ'. Τὰ προκειμένα καὶ τὰ ἀλληλουάρια εἶναι τὰ γνωστὰ τῶν Κυριακῶν, τὰ «ἀναστάσιμα» ὅπως χαρακτηρίζονται στὰ χειρόγραφα, μὲ ἐξαίρεση τὶς Κυριακὲς τῶν Ἀπόκρεω καὶ τῆς Τυροφάγου, ὅπου διατηροῦνται τὰ παλαιὰ εἰδικὰ προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια ποὺ συναντήσαμε στὸ Τυπικὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἐτσι διασώζεται, πλην τῶν δύο ἀνωτέρω περιπτώσεων, ἡ σειρά τῶν ἤχων κατὰ τὴν διαδοχὴ τῶν Κυριακῶν: πλ. δ' -

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ ΤΟΥ ΑΠ. ΠΑΥΛΟΥ*

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΧΡΥΣ. Π. ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ

Ἱεροκέρυκος

Περὶ τῆς Ἱερωσύνης.

Γιὰ τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης ἔχουμε δύο δια-
φωτιστικά χωρία ἀπὸ τὶς δύο πρὸς Τιμόθεον ἐπιστο-
λὰς τοῦ Ἀπ. Παύλου. Τὰ ἐξῆς: Α' Τιμ. 4,14: «Μὴ
ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προ-
φητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτε-
ρίου» καὶ Β' Τιμ. 1,6: «τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστὶν
ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου».

Στὰ ἀνωτέρω χωρία ἀπὸ τὶς Ποιμαντικὰς ἐπι-
στολὰς τοῦ Ἀπ. Παύλου μαρτυρεῖται ἀναντίρρητα,
ὅτι τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης ἐτελεῖτο μὲ τὴν ἐπί-
θεσιν τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων καὶ ἀργότερα φυ-
σικὰ τῶν Ἐπισκόπων, διότι ἡ λέξις «πρεσβυτέριον»
σημαίνει τοὺς Ἀποστόλους· «οὐ γὰρ δὴ πρεσβύτεροι
τὸν ἐπίσκοπον ἐχειροτόνουν», κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστο-
μο³⁶.

Περὶ μετανοίας.

Στὶς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀπ. Παύλου διακρίνουμε τὴν
αὐστηρότητα στὰ ἥθη τῶν πρώτων χριστιανῶν. Στὴν

πρὸς Ἑβραίους γίνεται σαφὲς στοὺς ἐτοιμόρροπους
ἐξ Ἰουδαίων χριστιανούς, ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὴ καὶ
ἀκίνδυνη οἰαδήποτε ὑποχώρηση στὰ θέματα τῆς πί-
στεως.

Διαβάζουμε στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή: «ἀδύ-
νατον γὰρ τοὺς ἅπασι φωτισθέντας γευσάμενους τε
τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γεννηθέντας
Πνεύματος Ἁγίου καὶ καλὸν γευσάμενους Θεοῦ ρῆμα
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος καὶ παραπεσόντας, πάλιν
ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυ-
τοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας»
(6,4-6).

Ἐδῶ ὑπονοεῖται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο σο-
βαρώτατη πτώσις τῶν χριστιανῶν, ἡ ὁποία ἰσοδυνα-
μεῖ σχεδὸν μὲ τὴ βλασφημία κατὰ τοῦ Ἀγ. Πνεύμα-
τος, ἁμαρτία ἀσυγχώρητη³⁷.

Τὴν ἴδια ἄποψιν συναντοῦμε καὶ στὸ 10 κεφάλαιο
τῆς ἴδιας Ἐπιστολῆς, ὅπου σύντομα καὶ κατηγορημα-
τικὰ ὁ Ἀπ. Παῦλος διδάσκει: «Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρ-
τανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 269 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.
36. Ἐνθ' ἀνωτ., σ. 371.

37. Π. Τρεμπέλα, Ἑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστ. τῆς Κ. Δι-
θήκης, τ. Γ', Ἀθήναι 1956, σ. 89.

Τελώνου καὶ Φαρισαίου, α' - Ἀσώτου, Ἀπόκρεω καὶ
Τυροφάγου τὰ εἰδικά, δ' - Α', πλ. α' - Β', πλ. β' - Γ',
βαρὺς - Δ', πλ. δ' - Ε' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. Ὅτι
αὐτὸ εἶναι ἠθελημένο καὶ μελετημένο φαίνεται ἀπὸ
τὴν ἀλλαγὴν τοῦ προκειμένου τῆς Α' Κυριακῆς, ὅπου
διατηρεῖται μὲν τὸ θέμα τῆς ἡμέρας (οἱ προφηταί),
προτιμᾶται ὅμως τὸ προκείμενο καὶ τὸ ἀλληλουάριο
τοῦ δ' ἤχου ἀπὸ τὸν ὕμνον τῶν τριῶν παιδῶν (Δα-
νιὴλ κεφ. γ') «Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν — Ὅτι δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν...» καὶ
Ψαλμ. 77, 6 «Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν
αὐτοῦ» ἀντίστοιχα, ἀπὸ τὴν Κυριακὴν τῶν ἁγίων Προ-
πατόρων, ὅπου ὅμως προβλέπεται ἡ ψαλμωδία τους
σὲ ἤχον πλ. δ'. Ἄν αὐτὸ ἔγινε μόνο γιὰ νὰ διευκολυν-
θεῖ ἡ πράξις εἰδικὰ στὰ προκείμενα - ἀλληλουάρια μόνο
ἢ ἂν εἶναι ἕνα λείψανο γενικότερης προσπάθειας ἀ-
πλοποιήσεως τῆς ἀκολουθίας καὶ τῶν τυπικῶν διατά-
ξεων τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς μὲ σταθεροποίησιν
τῆς διαδοχῆς τῶν ἡχῶν κατ' αὐτή, ποὺ ἔχνη της βρί-

σκονται σὲ μερικὰ χειρόγραφα, δὲν μπορεῖ μὲ βεβαιό-
τητα νὰ λεχθεῖ. Ἐχει ἀκόμη ἀνάγκη ἀπὸ πολλὴ με-
λέτη.

Στὴ συνέχεια ἔρχεται ἕνα λανθασμένο βῆμα, ποὺ
ἔγινε στὶς ἐκδόσεις τῶν Ἀποστόλων. Παρατηρήθηκε
μὲν ἡ προσπάθεια διατηρήσεως τῆς σειρᾶς τῶν ἡχῶν
κατὰ τὰ προκείμενα καὶ τὰ ἀλληλουάρια, ἀλλὰ ἐσφαλ-
μένα ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν ἀλλαγὴν τῶν παραδοσιακῶν
εἰδικῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουαρίων τῶν Κυριακῶν
τῶν Ἀπόκρεω καὶ τῆς Τυροφάγου μὲ τὰ ἀντίστοιχα
τοῦ β' καὶ γ' ἤχου τῶν Κυριακῶν, ποὺ εἶχαν, ὅπως
εἶδαμε, διασωθεῖ στὰ παλαιὰ χειρόγραφα καὶ στὸ
Τριώδιο. Σὲ μιὰ νέα ἔκδοση τοῦ Ἀποστόλου ἐπιβάλ-
λεται νὰ γίνῃ ἡ ἀποκατάστασις στὸ ὁρθό, εἴτε τηρη-
θεῖ ἡ σειρὰ τῶν ἡχῶν καὶ ἡ δήλωσή τους κατὰ τὰ
νεώτερα τυπικά, εἴτε προτιμηθεῖ ἡ συμφωνία πρὸς τὴν
ἀρχαιότερη πράξι, ποὺ ἰσχύει καὶ σήμερον ὡς πρὸς
τὴ διαδοχὴ τῶν ἡχῶν καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Τριω-
δίου.

ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία» (στ. 26).

Ἔτσι στὴν Α' Κορ. 5,1-5 μὲ δριμύτητα καταφέρεται κατὰ τοῦ αἱμομίτου, ἐκείνου ποὺ εἶχε παράνομες σχέσεις μὲ τὴ γυναῖκα τοῦ πατέρα του. Παραγγέλλει στοὺς Κορινθίους νὰ τὸν παραδώσουν στὸ σατανᾶ «εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός». Ἀργότερα τοὺς παρακαλεῖ νὰ φανοῦν ἐπιεικέστεροι προτρέποντας ὁ Ἀπόστολος τῆς ἀγάπης «κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην» (Β' Κορ. 2,8), «μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύτῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος» (στ. 7).

Ἐγίνε ἐπομένως χρῆση τοῦ θεοδότου δικαιώματος «τοῦ δεσμεῖν ἁμαρτίας» τὰ Ἀποστολικά χρόνια. Ἐκτός ἀπὸ τὸν ἀφορισμὸ τοῦ αἱμομίτου στὴν Κόρινθο (Α' Κορ. 5,3-5. Β' Κορ. 2,6-11) ἔχουμε καὶ τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Ὑμεναίου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ναυαγῶν τῆς πίστεως, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀπ. Παῦλος «παρέδωκε τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν» (Α' Τιμ. 1,10).

Τέλος ὁ ἀριθμὸς τῶν θανασίμων ἁμαρτημάτων δὲν φαίνεται νὰ ᾖ καθορισμένος. Ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀναφέρει στίς Ἐπιστολές του περισσότερα ἀπὸ τρία. Ἐνδεικτικὴ ἡ ἀναφορά του στὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολή του: «φανερά δέ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθείαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν» (Γαλ. 5,19-21)³⁸.

Ἐ ο ρ τ έ ς.

Οἱ ἑορτὲς κατὰ τὴν Ἀποστολικὴ ἐποχὴ ἦσαν κυρίως δύο: α) ἡ «μία τῶν Σαββάτων» ἡ ὁποία μετονομάσθηκε Κυριακή, ἐπειδὴ ἀφιερώθηκε στὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου³⁹. Ἡ Κυριακή μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ἀπ. Παῦλο στὴν Α' Κορ. 16,2.

β) Ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, ἡ ὁποία συστήθηκε καὶ παγιώθηκε βαθμιαῖα μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου. Ὁ Ἀπόστολος ἀναφέροντας τὸ προηγούμενο Ἑβραϊκὸ Πάσχα ἐπιδιώκει νὰ τοῦ προσδώσῃ χριστιανικὴ ἔννοια, ἄλλο, πνευματικώτερο νόημα. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ καλεῖ τοὺς πιστοὺς τῆς Κορίνθου νὰ τὸ γιορτάζουν «μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας ἀλλ' ἐν ἀζύμοις ἐλικρινείας καὶ ἀληθείας» (Α' Κορ. 5,8).

38. Πρβλ. Α' Κορ. 5,11. 6,9. Α' Τιμ. 1,9.

39. «Καθαρῶς χριστ. δημουργημα», Ε. Θεοδώρου, ἐνθ' ἄν. (1978), τ. 3-4, σ. 46.

«Εἶναι δὲ ἐξεζητημένον ὅπως ἐκ τοῦ Α' Κορ. 5,7-8 συναγάγωμεν μετὰ βεβαιότητος τὸ συμπέρασμα, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἤδη τοῦ Ἀπ. Παύλου παρὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἑωρτάζετο καὶ τὸ καθαρῶς χριστιανικὸν Πάσχα»⁴⁰.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἡ ἀναδρομὴ μας στὴ λατρεία τῶν πρώτων χριστιανῶν κατὰ τὴν Ἀποστολικὴ ἐποχὴ, στὸν περιώνυμο Ναὸ καὶ τὶς «κατ' οἶκον ἐκκλησίες», μᾶς δείχνει τὶς ὁμοιότητες καὶ τὶς διαφορὰς τῆς μὲ τὴ Θ. λατρεία τῶν χρόνων μας. Τὶς ὁμοιότητες, ὅσον ἀφορᾷ τὰ οὐσιώδη, ἀφοῦ ἀποτελοῦν τμῆμα ἀναπόσπαστο τῆς θεοπαράδοτης Ἀποστολικῆς παραδόσεως. Γιὰ παράδειγμα τὸ νερὸ καὶ ἡ ἐπίκληση τῆς Ἀγ. Τριάδος κατὰ τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος θὰ παραμείνουν ἀμετάβλητα. Τὶς διαφορὰς ἐπίσης, ἀφοῦ οἱ συνθῆκες ζωῆς καὶ δράσεως τῶν χριστιανῶν, ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνες, ἔχουν τόσο ἀλλάξει ἀπὸ τότε.

Θὰ κτισθοῦν, γιὰ παράδειγμα, ναοὶ πολλοὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ θὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ μορφωμένους μὲ θύραθεν παιδεία, ταλαντούχους καὶ ἐμπνευσμένους χριστιανούς οἱ ἀπλοὶ, σύντομοι καὶ ἀπέρητοι ὕμνοι τῶν κατακομβῶν, ἀπὸ ποιητικὲς συνθέσεις ὑψηλοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐπιπέδου καὶ ἐκπάγλου ὠραιότητος.

Ἀκόμη ἡ μελέτη τῆς Ἱστορίας τῆς Θ. λατρείας τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων παρουσιάζει πρόσθετο ἐνδιαφέρον μὲ τὴν παρουσίαν τῶν χαρισματώχων στὴ λατρευτικὴ σύναξη, ποὺ τὴν μετέβαλαν σὲ πραγματικὴ Ἀγιοπνευματικὴ σύναξη, κάτι σπάνιο, μοναδικό, ποὺ χάθηκε μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου. Μάλιστα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ σπάνιο φαινόμενο ἔχομε προπάντων τὴ σοφὴ παρατήρηση τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἑθνῶν, ὅτι ὅλα στὴ Θ. λατρεία τὰ ἀνθρώπινα χαρίσματα, ὠραία φωνή, ρητορεία καὶ τὰ παρόμοια, ὅλα ἕνα σκοπὸ πρέπει νὰ ὑπηρετοῦν: τὴν οἰκοδομὴν, τὴν πνευματικὴν ὠφέλεια τῶν πιστῶν.

Τέλος ἡ μελέτη τῶν λειτουργικῶν πηγῶν τῆς ἀρχαιότατης ἐκκλησιαστικῆς περιόδου μᾶς προκαλεῖ αἰσθήματα νοσταλγίας γιὰ μία λατρευτικὴ ἀτμόσφαιρα ὅπου θὰ κυριαρχοῦν ἡ ἀπλότης, ἡ ἀγνότητα, ὁ ἱερὸς ἐνθουσιασμός, ποὺ θὰ ἀντικαταστήσουν τὸ πολὺπλοκο, τὸ πομπῶδες, τὸ φορμαλισμό, τὴν τυπολατρεία, τὴν ἄκαρδη καὶ ἀνούσια προσκύνηση τοῦ Θεοῦ, πράγματα ποὺ δυστυχῶς δὲν λείπουν ἀπὸ τὴ σύγχρονη λειτουργικὴ πραγματικότητα.

(Τέλος)

40. Δ. Μωραΐτου, Ἱστορία Χριστ. λατρείας..., σ. 45.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Φωτογραφικὴ προσέγγιση

Ἄν κάποιος ἤθελε νὰ ἀνατρέξει στὸ ξεκίνημα τῆς στήλης, στὴν ὁποία φιλοξενοῦνται ἄρθρα μας στὸν «Ε-φημέριο», θὰ διαπίστωνε, ὅτι ἡ προσέγγισή μας ἦταν κατὰ κάποιο τρόπο φωτογραφικὴ... Ὅχι γιατί χρησιμοποιοῦσε καὶ χρησιμοποιοῦσε σκίτσα καὶ φωτογραφίες, ἀλλὰ γιατί ἡ ὀνομασία τῆς χρησιμοποίησε ὅρο προερχόμενο ἀπὸ τὴ φωτογραφικὴ τέχνη: «στιγμιότυπα», τὰ γνωστά μας ἐνσταντανέ.

Ὁ ὅρος σημαίνει ἐκθεση τοῦ φιλμ στὸ φῶς γιὰ τὴ λήψη εἰκόνας ἐπὶ κλάσμα τοῦ δευτερολέπτου καὶ τὴν εἰκόνα πού ἐλήφθη κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Ἀποτύπωση λοιπὸν γεγονότων πού συμβαίνουν σὲ μιὰ στιγμή — στιγμιαίων —, πού ὅμως ὁ φακὸς προλαβαίνει νὰ τὰ συλλάβει καὶ στὴ συνέχεια νὰ τὰ ἀπεικονίσει. Τὸ ἅπιαστο καὶ φευγαλέο πιάνεται ἐπιτροχάδην στὴ στιγμή καὶ ἀναπαράγεται στὴ συνέχεια μὲ τὴν ἐμφάνιση καὶ τὴν ἐκτύπωση τοῦ φιλμ.

Αὐτὰ λοιπὸν πού συνήθως συμβαίνουν ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη, καὶ διαφεύγουν καὶ χάνονται, συγκρατοῦνται. Γεγονότα πού τὰ ἀντιλαμβάνομαστε μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ ἀποτυπώνονται ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ καὶ μποροῦν νὰ ἀνακαλοῦνται καὶ νὰ ἐπανέρχονται στὸ φῶς ὅποτε τὸ θελήσουμε.

Τέτοια γεγονότα, πού μποροῦν νὰ εἶναι ὁδηγητικὰ κάποιες ὥρες καὶ τὰ ὁποία μᾶς ξεφεύγουν, εἶχε θελήσει ἡ στήλη μας νὰ συγκρατήσει. Τέτοια συμβάντα μποροῦν νὰ φωτίζουν τὸν δρόμο μας, νὰ μᾶς ἐπηρεάζουν γιὰ καιρὸ, καὶ σὲ στιγμὲς δύσκολες τοῦ παρόντος, οἱ παλιές αὐτές καλές «στιγμὲς» μποροῦν νὰ γίνονται τροφή γιὰ «τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν».

Τέτοια «στιγμιότυπα» δὲν προέρχονται μόνο ἀπὸ τὴν προσωπικὴ μας ζωὴ. Τὸ εἶδος τους ἦταν πολὺ

μεγάλον· ἀντλήθηκαν ἀπὸ ποικίλες πηγές· ξέφυγαν ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἀφετηρία καὶ μεγεθύνθηκαν στὶς διαστάσεις τοῦ ὑπερπροσωπικοῦ, τοῦ συμβολικοῦ. Χρησίμευσαν σὰν ὁθόνη προβολῆς, στὴν ὁποία ἐκβάλλουν καὶ συμβάλλουν πολλὲς εἰκόνες πού καθίστανται ἔτσι ὁδηγητικές.

Ἀπόδοτε τὰ τῆς φωτογραφίας τῇ φωτογραφίᾳ...

Ἐὰν λοιπὸν χρησιμοποίησαμε ἀπ' ἀρχῆς μὲ τρόπο μεταφορικὸ τὸν τίτλο τῆς στήλης, ἦλθε ὁ καιρὸς νὰ ἀποδώσουμε δικαιοσύνη καὶ νὰ δοῦμε κυριολεκτικὰ τί μπορεῖ νὰ σημαίνει «ποιμαντικὰ φωτογραφικὰ στιγμιότυπα». Μέχρι τώρα, μὲ λόγια, μὲ λέξεις περιγράψαμε «ποιμαντικὰ» τὰ γεγονότα. Τώρα ἂς δοῦμε τί μπορεῖ νὰ σημαίνει ἡ φωτογραφικὴ ποιμαντικὴ περιγραφή τους. Ὡπωσδήποτε αὐτὴ ἡ φωτο-ἀπόψη¹ περὶ «Ποιμαντικῆς» παραμένει μὲ τὴν ἀπόψη (τῆς στήλης). Ὁ ἀναγνώστης εἶναι ἀσφαλῶς ἐλεύθερος νὰ ἔχει τίς δικές του ἀπόψεις γιὰ τὸ τί μπορεῖ νὰ σημαίνει γι' αὐτὸν ποιμαντικὴ φωτογραφία.

Τί λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνο πού μπορεῖ νὰ χαρακτηρίσει μιὰ φωτογραφία ὡς ποιμαντικὴ; Εἶναι κατ' ἀρχὴν δυνατός ἕνας τέτοιος χαρακτηρισμὸς; Τί προσδίδει τὸν χαρακτηρισμὸ ποιμαντικὸς, ποιμαντικὴ, σὲ ἐνέργειες, σὲ σχέσεις, σὲ ἀντικείμενα καὶ πού θὰ νομιμοποιῶσε τὴ χρῆση τοῦ ἐπιθέτου στὴν φωτογραφία;

Μήπως ὅμως αὐτοῦ τοῦ τύπου τὰ ἐρωτήματα εἶναι περιττά καὶ μοιάζουν σὰν κτυπήματα σὲ μιὰ θύρα ἤδη ἀνοιχτὴ ἐνῶ ἐμεῖς περιμένουμε νὰ μᾶς τὴν ἀνοίξουν; Δὲν εἶναι αὐτονόητο τί εἶναι Ποιμαντικὴ καὶ τί εἶναι ποιμαντικὸ;

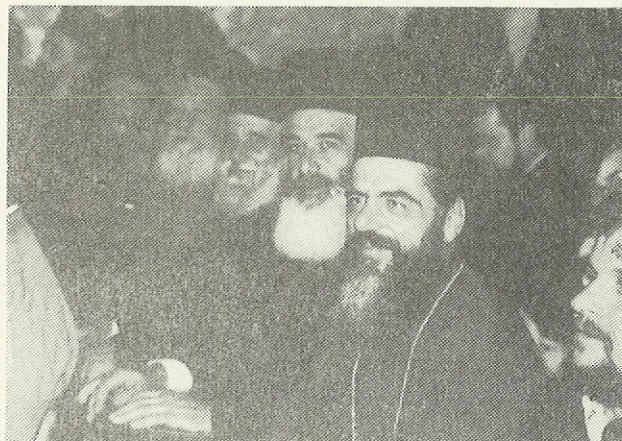
Ἐνας ἱερέας θὰ μπορούσε γιὰ παράδειγμα νὰ ἰσχυρισθεῖ, ὅτι ὅλες οἱ φωτογραφίες πού παίρνει ὁ ἱερεὺς ἐφ' ὅσον εἶναι ποιμένες εἶναι ποιμαντικές. Ὁ φω-

τογράφος προσδιορίζει και την φωτογραφία! "Ένας άλλος θά μπορούσε να πει ότι ποιμαντική φωτογραφία είναι εκείνη ή φωτογραφία που περιέχει ως θέμα της ποιμένες. Μάλλον πολύ περιορισμένη ή χρήση του θ-ρου. Ένας τρίτος θά υποστήριζε ότι ποιμαντική φωτογραφία είναι κάθε φωτογραφία που προκαλεί ποιμαντική παρέμβαση, μέριμνα, φροντίδα, ενδιαφέρον!

Τό ποιμαντικό ως εκ τούτου ορίζεται ε ξ α ν-τ ι κ ε ι μ έ ν ο υ, από τό θέμα δηλαδή; Έπειδή περιλαμβάνει ποιμένες, εκκλησιαστικά γεγονότα, εικό-νες από τέλεση 'Ι. Μυστηρίων, έργα αγάπης, εγκαίνια 'Ι. Ναών, περιοδείες επισκόπων κ.τ.τ.;

"Η τό ποιμαντικό ορίζεται ε ξ ύ π ο κ ε ι μ έ-ν ο υ, από τήν πρόθεση εκείνου που τραβάει τή φω-τογραφία και από τό σκοπό που θέτει ή συγκεκριμένη φωτογραφία να λειτουργήσει ποιμαντικά; Σ' αυτή τήν περίπτωση οποιοδήποτε θέμα μπορεί να λειτουργήσει ποιμαντικά ή να δεχθεί ποιμαντικό σχολιασμό. Έξαρ-τάται δηλαδή από τόν τρόπο που κοιτάς κάτι, αν τό έχεις «δει» ήδη ποιμαντικά. Τό βλέμμα είναι εκείνο που κάνει τόν ποιμένα, ή ποιμαντική ματιά. Βλέπεις κάτι έτσι και θέλεις να τό συγκαταστήσεις και να τό αποδώσεις και να κάνεις να τό δουν έτσι και οί άλλοι.

"Ένα βλέμμα με ψυχή και όχι με βουλιμία που ν' απολιθώνει και ν' απογυμνώνει. Τό θέμα ν' αποτυπώ-νεται «ολογράφως» κι όχι να τονίζονται ή ν' αποκρύ-πτονται οί λεπτομέρειες. Η λεπτομέρεια νά μπορεί να

... ή ε ξ ύ π ο κ ε ι μ έ ν ο υ; Η ποιμαντική ματιά προσβλέπει στο «αντικείμενο» και ή ποι-μαντική φωτογραφία² αποδίδει αυτό τό βλέμμα!

μάς αναφέρει στο όλον. Δέν μπορεί να ισχύσει ή άρ-χή «ή φωτογραφία για τήν φωτογραφία» αλλά ή χρή-ση τής φωτογραφίας «να διέπεται από τήν άρχή τής Μαρτυρίας», όπως πολύ ωραία τονίζει ό θεοφιλέστατος επίσκοπος 'Αχελώου κ. Ευθύμιος³.

Τό σημερινό μας άρθρο άσφαλώς δέν επιδιώκει τήν εξάντληση ενός τόσο σημαντικού ζητήματος όπως είναι ή «ποιμαντική φωτογραφία» που εγγράφεται φυ-σικά στον ευρύτερο κύκλο τής Ποιμαντικής επικοινωνίας. Εύχής έργον θά ήταν με κάποιον δ ι α γ ω ν ι-σ μ ό ποιμαντικής φωτογραφίας από τίς στήλες του 'Εφημερίου» στο μέλλον να προκαλέσουμε τό ενδια-φέρον των αναγνωστών μας προς αυτήν τήν ευαίσθη-τη και επίκαιρη μορφή ποιμαντικής διακονίας.

1. 'Ο θρος δανεισμένος από τό θαυμάσιο βιβλίο των Ν. Κοντού και Π. Γράββαλου, 'Ο π τ ι κ ό ν, Περί 'Ελλάδος νέα φ ω τ ο ά π ο φ η, με πρόλογο Μάριου Πλωρίτη, 'Εκδ. «Χρυσός Τύπος» Α.Ε., χ.χ.

2. Οί φωτογραφίες προέρχονται από τό Παγκρήτιο θεο-λογικό Συνέδριο, Ρέθυμνο 1 - 3 Νοεμβρίου 1990. Τά πρακτι-κά του Συνεδρίου που είχε τίτλο «'Εκκλησία και σχολική νεό-τητα: Ποιμαντική διακονία - Παιδεία - Προοπτικές» εκδόθη-καν από τίς 'Εκδ. «Τέρτιος», Κατερίνη 1992.

3. 'Ο θεοφιλέστατος, σε σειρά άρθρων του στον «'Εφη-μέριο» για τήν Ποιμαντική θεολογία τής 'Εκκλησιαστικής Τυπογραφίας, είχε αναφερθεί και στη χρήση τής φωτογραφίας και του χρώματος στα ποιμαντικά έντυπα (1990, σ. 298-299).

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Μνημές και μνήματα...

ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ συμπληρώθηκαν από την Μικρασιατική Καταστροφή. Μνημές και μνήματα πού δεν μειτριούνται. Το ξεριζώμα του έλληνοισμού από την Μικρά Ἀσία σφραγίστηκε από ήρωικές πράξεις. Ποιός μπορεί νά ξεχάσει τόν Χρυσόστομο Σμύρνης πού προτίμησε νά μείνει στήν Σμύρνη και νά μαρτυρήσει, αντί νά εγκαταλείψει τό ποίμνιό του, γιά τήν σωτηρία του όποιου ώς τό τέλος αγωνίστηκε;

Αίγες ήμέρες πριν, ή Ἐνωση Σμυρναίων πραγματοποίησε λαμπρή εκδήλωση στήν αίθουσα τής Παλαιάς Βουλής παρουσία του Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνών και πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεύμ. Στήν εκδήλωση δόθηκε διάλεξη από τόν Γενικό Γραμματέα τής Ἐνώσεως Σμυρναίων Νίκο Βικέτο μέ θέμα «Ἡ αγιότητα του Χρυσοστόμου Σμύρνης και ή μαρτυρία τής Ἐκκλησίας». Ἡ Ἐνωση Σμυρναίων κατέθεσε υπόμνημα στήν Ἱερὰ Σύνοδο, σιό όποιο υπογραμμίζονται πολλά στοιχεία πού συνηγοροῦν ὑπέρ τής εντάξεως του ένθρομάτυρος σιό έορτολόγιο τής Ἐκκλησίας μας. Ἡ πνευματικότητα του, ή αγιότητα του θίου του, τό όρθόδοξο φρόνημά του, οί πολύτιμες υπηρεσίες πού προσέφερε στήν Ἐκκλησία και σιό Ἔθνος. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνών και πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεύμ, έδωσε έντολή και τό θέμα θά συζητηθεῖ στήν προσεχή Ἱερὰ Σύνοδο. Ἦδη ό λαός του Θεού έχει αποδεχθεῖ στήν καρδιά του —σέ ξεχωριστή θέση ένθρονίζοντας— τήν αγία μορφή του Χρυσοστόμου και μέ χαρά άναμένει τήν ένταξή του σιό έορτολόγιο.

Ἐπιτέλους!

ΟΙ ΜΑΝΙΩΔΕΙΣ καπνιστές πού επιμένουν νά καπνίζουν σιούς χώρους των νοσοκομείων, θ' αντιμετωπίζουν πλέον τό αυτόφωρο. Τά μέτρα πού γι' αυτό τό θέμα πάρθηκαν σιό παρελθόν, είχαν θεαματικά αποτελέσματα, άφού οί μη καπνίζοντες σιό χώρο των νοσοκομείων, κυμαίνονται σέ 70 έως 80ο).

Ἐπίσης, όσον άφορᾷ στήν καθαριότητα, άποφασίστηκε νά δίνονται στήν δημοσιότητα αδιούσια τό πορίσματα των έποπιών δημοσίας υγείας και όχι μόνο γιά τά δημόσια νοσοκομεία, αλλά και γιά τίς

ιδιωτικές κλινικές. Ἐπὶ τό αὐστηρότερον θά αλλάξουν και οί διαδικασίες πού σχετίζονται μέ τό επισκεπήριο, καθώς διαπιστώθηκε ότι είναι ή σημαντικότερη αίτία ένδοноσοκομειακών λοιμώξεων, ένῶ, επιπλέον, διαταράσσεται ή ήσυχία των άσθενών και γενικότερα ή λειτουργία του νοσοκομείου. Γιά τήν καλλίτερη επίτευξη του στόχου οί επισκέπτες θά έφοδιάζονται μέ ειδικές κάρτες, αναλόγως του λόγου τής επισκέψεώς τους.

Ἐπιτέλους, σιόν ευάισθητο χώρο τής υγείας, κάποτε έπρεπε νά μπει μιὰ τάξη (και νά κρατηθεῖ)...

Εὔγε!

ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΙ Πύργος Δήμας και Βούλα Πατουλίδου... Αὐτή τή φορά ήταν σειρά τής Ἑλλάδος νά θυμηθεῖ τά δύο χρυσά παιδιά της: τή Βούλα και τόν Πύργο. Μετά τήν συγκλονιστική επιτυχία τους στήν Βαρκελώνη, «σιό χακί» ντύνει τους χρυσούς Ὀλυμπιονίκες ό ύπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης Ἰωάννης Βαρβιτσιώτης. Σέ ειδική τελετή, γεμάτη ένθικό παλμό και ευαισθησία, σιό Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ό κ. ύπουργός ανακοίνωσε ότι «σιό ΥΕΘΑ σέ ένδειξη ελαχίστης συμβολῆς σις ελληνικές επιτυχίες τής Βαρκελώνης, αποφάσισε γιά τους δύο χρυσούς Ὀλυμπιονίκες, έφόσον θεθείς τό επιθυμοῦν, νά τους άπονεύσει τό βαθμό του ύπολοχαγοῦ, μέ όλα τά δικαιώματα των μονίμων αξιωματικών. Μέ αυτό τόν τρόπο, ύπογράμμισε ό κ. Βαρβιτσιώτης, θά δοθεῖ ή ευκαιρία σιὰ στελέχη των Ἐνόπλων Δυνάμεων νά έρθουν σέ επαφή μαζί σας και νά διδαχθοῦν κοντά σας...». Ἡ πρόταση έγινε άμέσως δεκτή από τόν Πύργο Δήμα, ό όποίος εδήλωσε: «Δέχομαι! Είναι τιμή μου νά υπηρετήσω τήν Πατρίδα». Ὁ κ. Βαρβιτσιώτης συμπλήρωσε ότι οί δύο πρωταθλητές θά επιδοθοῦν άπερίσπαστοι σιόν πρωταθλητισμό, άπολαμβάνοντας κάθε διευκόλυνση, και μετά τό τέλος τής άθλητικῆς τους καριέρας θά προσφέρουν υπηρεσίες σιόν άθλητισμό των Ἐνόπλων Δυνάμεων μέσω του ΑΣΕΑΔ.

Σιό προκείμενο, έχει άπόλυτη εφαρμογή τό γνωμικό: «Τίμα τόν άτίμητο κι είναι τιμή δική σου. Τίμα τόν τιμημένο γιαι τοῦ πρόπευ».